

V L A A M S P A R L E M E N T

stuk **194** (2009-2010) – Nr. 1
ingediend op 26 oktober 2009 (2009-2010)

Beleidsnota

Economie

2009-2014

ingediend door de heer Kris Peeters,
minister-president van de Vlaamse Regering,
Vlaams minister van Economie, Buitenlands Beleid,
Landbouw en Plattelandsbeleid

Een beleidsnota geeft de grote strategische keuzen en opties van het beleid voor de duur van de regeerperiode weer. De nota is de weergave van de visie van de functioneel bevoegde minister en vormt de basis van een debat in het Vlaams Parlement. In voorkomend geval zullen de uitvoeringsmaatregelen, daar waar nodig, ter goedkeuring aan de Vlaamse Regering of het Vlaams Parlement worden voorgelegd.

INHOUD

DE OPEN ONDERNEMER	6
1. BEKNOPTE OMGEVINGSANALYSE	6
1.1 Hoge welvaart, maar een bijzonder ingrijpende crisis voor de arbeidsmarkt	6
1.2 Hoge arbeidproductiviteit, maar investeringen en bijscholing onder druk	7
1.3 Een open economie, maar gericht op traditionele markten en oorspronglanden	7
1.4 Veel ondernemers, een beperkt aantal snelle groeiers en een dreigende vergrijzing	7
1.5 Nog geen kennisgedreven topregio	8
2. BELEIDSVISIE	10
2.1 Strategische doelstellingen:	10
2.1.1 Strategische doelstelling 1: bedrijven door de crisis helpen.....	11
2.1.2 Strategische doelstelling 2: meer en sterker ondernemerschap.	11
2.1.3 Strategische doelstelling 3: een meer groene economie.	11
2.1.4 Strategische doelstelling 4: meer groeiende ondernemingen.	11
2.1.5 Strategische doelstelling 5: een meer innovatieve en kennisintensieve economie.....	11
2.2 De hefboomen van het economisch beleid:	12
2.2.1 Hefboom 1: een integrale benadering van de levenscyclus van de onderneming.....	12
2.2.2 Hefboom 2: inzetten op cruciale succesfactoren.....	12
2.2.3 Hefboom 3: een ondernemerschapsbevorderend omgevingskader creëren	13
2.3 Vlaanderen in Actie als lange termijn perspectief	13
3. STRATEGISCHE DOELSTELLINGEN.....	15
3.1 Bedrijven door de crisis helpen	15
3.1.1 De waarborgregeling van PMV.	15
3.1.2 Ondersteuning van bedrijven in moeilijkheden.	16
3.1.3 Gefailleerden en armoede bij zelfstandigheden.	17
3.1.4 Informatie en communicatie over de financiering van ondernemingen.	17
3.2 Meer en sterker ondernemerschap	19
3.2.1 Sensibiliseren.	19
3.2.2 Informatie en advies voor starters.	20
3.2.3 Ondernemerschapbeleid.....	21
3.2.4 Een professionalisering van de bedrijfsvoering.....	22
3.2.5 Geïntegreerd beleid voor overname en opvolging.	23

3.2.6	Integrerend ondernemerschapbevorderend netwerk.....	24
3.2.7	Toegang tot kapitaal.....	24
3.2.8	Combinatie werk en privé.....	25
3.2.9	Ruimte om te ondernemen:.....	25
	– Decreet bedrijfshuisvesting.....	26
	– Extra bedrijfshuisvestingsmogelijkheden.....	27
	– Aandacht voor O&O-vestigingsmilieus.....	28
	– Economisch locatiebeleid.....	28
	– Herontwikkeling van verouderde bedrijventerreinen en brownfields.....	28
	– Sneller bouwrijpe kavels ter beschikking hebben.....	29
	– Beheer.....	30
	– Kleinhandelsbeleid.....	30
3.3	Een meer groene economie.....	31
3.3.1	Vergroening van de economische beleidsinstrumenten.....	31
3.3.2	De heroriëntering van de ecologiepremie.....	31
3.3.3	Optimalisering dienstverlening van het Agentschap Ondernemen...	32
3.3.4	Logistiek en Mobiliteit.....	33
3.3.5	Duurzame ontwikkeling.....	33
3.4	Meer groeiende ondernemingen.....	34
3.4.1	Klassieke instrumenten.....	34
3.4.2	Gazellen en gazellensprong.....	34
3.4.3	Aantrekken en begeleiden van buitenlandse investeerders.....	34
3.5	Een meer innovatieve en kennisintensieve economie.....	37
3.5.1	Vernieuwend sectorbeleid.....	37
	– Ronde tafels “plus” met de klassieke sectoren.....	38
	– Uitbreiding naar de dienstensectoren.....	38
	– Focus op de economische ontwikkeling van speerpunt domeinen	38
3.5.2	Kennisdiffusie van innovatie en businessmodellen.....	39
4.	EEN EFFICIËNTE EN EFFECTIEVE OVERHEID.....	41
4.1	Administratieve vereenvoudiging.....	41
4.2	Beperken tot kerntaken.....	43
4.3	Samenwerken op alle niveau's.....	44
4.3.1	Ondernemingsvriendelijke lokale besturen.....	44
4.3.2	Provincies.....	44
4.3.3	Resoc's.....	44
4.3.4	Het federale bestuursniveau.....	45
4.3.5	Europese unie.....	45

– EU-Raad concurrentievermogen.....	45
– Proactief inspelen op Europese beleidsagenda	45
– Het Belgische EU-Voorzitterschap	46
– Het Europees Kader voor Staatssteun.....	46
– EFRO-doelstelling 2: Regionaal Concurrentievermogen en Werkgelegenheid	47
– EFRO-doelstelling 3: “Europese Territoriale Samenwerking” of Interreg IV programma’s	48
– Ambities van Vlaanderen met betrekking tot Interreg IV.....	48
– De toekomst van het EFRO (Doelstelling 2 en Doelstelling 3)...	48
– Enterprise Europe Network	49
4.3.6 Internationaal	49
REGELGEVINGAGENDA	50
Lijst van afkortingen	53

De open ondernemer

1. BEKNOPTE OMGEVINGSANALYSE

Met deze omgevingsanalyse plaatsen we de algemene economische toestand van Vlaanderen in een breder tijds kader. Alleen de belangrijkste indicatoren voor de Vlaamse welvaart komen hierbij aan bod. In het bijzonder leggen we enerzijds de focus op de mate waarin de internationale crisis de Vlaamse economie in haar greep heeft. Anderzijds maken we de stand van zaken op voor mate waarin het Vlaams economisch weefsel over de nodige veerkracht beschikt om een positie te verdedigen in turbulente en geglobaliseerde economie waarin kennis en innovatie centrale concurrentiefactoren zijn.

1.1. Hoge welvaart, maar een bijzonder ingrijpende crisis voor de arbeidsmarkt

Het Bruto Binnenlands Product (BBP) per hoofd is de meest gebruikte maatstaf om de welvaart van een land of regio te meten. Het Vlaamse BBP per hoofd wordt geschat op 30.500 euro koopkrachtpariteit (KKP) in 2008. Om de Vlaamse cijfers juist te interpreteren, moet er gecorrigeerd worden voor de pendel naar het Brusselse Hoofdstedelijke Gewest. Het Vlaamse BBP per hoofd bedraagt dan 33.000 euro KKP. Van de EU27-lidstaten realiseren alleen Luxemburg, Ierland en Nederland een hoger BBP per hoofd. Vlaanderen kan dus bestempeld worden als een zeer welvarende regio.

Door de financieel-economische crisis daalde de economische groei abrupt van 3,7% naar 1,1% in 2008. De vooruitzichten zijn onzeker. Niemand weet precies hoe lang de crisis nog zal duren. Vandaag schat de Vlaamse regering dat de reële groei in 2009 zal dalen met -3,1%. Tegen 2010 zou de Vlaamse economie zich beginnen te herstellen en verwacht men een bescheiden economische groei van +0,4%.

De werkzaamheidsgraad groeide in Vlaanderen de voorbije jaren maar langzaam aan. Toch is voor 2008 de Vlaamse werkzaamheidsgraad (66,5%) hoger dan het EU27-gemiddelde (65,9%). Het bereiken van de doelstelling van een werkzaamheidsgraad van 70% onder de 15 tot 64-jarigen tegen 2010 wordt echter weinig waarschijnlijk. De doelstelling van een werkzaamheidsgraad bij de 55 tot 64-jarigen van 50% tegen 2010 lijkt met slechts 34,3% in 2008 onhaalbaar.

De economische crisis zorgt er bovendien voor dat het aantal werkzoekenden in Vlaanderen opnieuw sterk stijgt. Vlaanderen telt eind september 2009 214.126 niet-werkende werkzoekenden (NWWZ). Dat zijn er 39.796 of 22,8% meer dan vorig jaar. Het aantal mannelijke werkzoekenden kent een hogere stijging dan die van de vrouwen omdat dat mannen vaker werken in conjunctuurgevoelige industriële sectoren. (Bron: steunpunt WSE, VDAB en Vrind) Per einde september 2009 viel de werkloosheidsgraad in Vlaanderen terug op 7,43%.

1.2. Hoge arbeidsproductiviteit, maar investeringen en bijscholing onder druk

Het hoge BBP per hoofd is te danken aan een hoge arbeidsproductiviteit. Voor 2008 wordt de arbeidsproductiviteit in het Vlaamse Gewest geraamd op 73.800 euro KKP. Dit was 30% boven het gemiddelde van de EU27-lidstaten.

Ook de investeringsratio is hoog in Vlaanderen. Met 21,4% in 2007 noteert het Vlaamse Gewest hoger dan de buurlanden of het EU27-gemiddelde (18,7%). Door de financieel-economische crisis is de toekomst minder rooskleurig. Uit recente gegevens van het Federaal Planbureau blijkt dat sinds midden 2008 de bedrijfsinvesteringen zijn teruggeschoefd. Door de forse krimp van de economische activiteit die gepaard ging met een sterke daling van de industriële capaciteitsbezettingsgraad, hebben de ondernemingen momenteel weinig behoefte aan uitbreidingsinvesteringen. Ook de verminderde rendabiliteit en de strengere kredietvoorwaarden zorgen voor een weinig aantrekkelijk investeringsklimaat. Daardoor zou de investeringsactiviteit in de loop van 2009 verder terugvallen.

Aangezien de huidige economische evoluties elkaar zeer snel opvolgen bestaat een grote nood aan bijscholing en opleiding gedurende de volledige professionele carrière. Hoewel de maatschappelijke en beleidsmatige aandacht voor het belang van permanente vorming de laatste jaren is toegenomen wordt vastgesteld dat de doelstellingen betreffende investeringen in levenslang leren nog niet gehaald worden. De deelname aan levenslang leren in het Vlaams Gewest is gedaald van 8,3% in 2006 naar 7,9% in 2007. Vlaanderen scoorde hierdoor beneden het Europese gemiddelde (9,7%). De Europese doelstelling om tegen 2010 ten minst 12,5% van de 25- tot 64-jarigen te laten deelnemen aan onderwijs of vorming, is weer een stuk verder weg.

1.3. Een open economie, maar gericht op traditionele markten en oorspronglanden

In 2008 bedroeg export nog 200,98 miljard euro. Er kwam in 2009 echter een einde aan de stijgende trend in de exportcijfers. In de eerste drie maanden van 2009 werd er voor 39,8 miljoen euro uitgevoerd. In dezelfde periode vorig jaar, voerde Vlaanderen nog 50,9 miljoen euro uit (-21,8%). Vlaanderen voelt hiermee de gevolgen van de economische en financiële crisis. De sterke oriëntatie op de EU en op de buurlanden blijft bestaan, namelijk ongeveer 75% en 50% van de export. De groeimarkten BRIC en Aziatische Tijgers nemen, net als vorig jaar iets meer dan 5% en 1,5% van de export af. (bron: NBB en FIT)

In 2008 vloeide er voor een bedrag van 2,11 miljard euro aan Directe Buitenlandse Investeringsprojecten naar Vlaanderen, goed voor 157 buitenlandse investeringsprojecten en 3.154 nieuwe arbeidsplaatsen. Van de 157 projecten waren er 62 nieuwe, 33 uitbreidingsinvesteringen en 62 fusies en overnames. Fusies en overnames maken net geen 40% uit van het totaal aantal nieuwe investeringen in Vlaanderen. Vooral vanuit de nieuwe markten blijkt deze vorm van investering de snelste toegang tot de markt en nieuwe know how in te houden. In vergelijking met 2007 (154 projecten) waren er ongeveer evenveel investeringsprojecten, maar het totale geïnvesteerde bedrag lag aanzienlijk hoger. Het aantal gecreëerde jobs kende echter een daling. De Verenigde Staten waren met 28% van de projecten de belangrijkste buitenlandse investeerder in 2008. Nederland (12%) en Duitsland (11%) vervolledigen de top-3. In tegenstelling tot de vorige jaren is het belang van de 'klassieke investeringslanden' (USA, Japan, West-Europa, ...) toegenomen. (Bron:FIT)

1.4. Veel ondernemers, een beperkt aantal snelle groeiers en een dreigende vergrijzing

Eind 2008 telde het Vlaamse Gewest 538.200 bedrijven (2007: 499.761 ondernemingen). In 2008 werden 42.424 ondernemingen opgericht. Het aantal faillissementen echter zat al in een stijgende trend. In 2007 waren er slechts 3.878 faillissementen, in 2008 waren er dit 4.112. Voor 2009 zal dit cijfer naar alle waarschijnlijkheid nog hoger zijn. In de eerste zes maanden van 2009 waren er al 2.596

faillissementen. In de overeenstemmende periode in 2008 waren er slechts 2.026 faillissementen. (bron: Vrind en Graydon)

Het ondernemerschap van een regio kan gemeten worden door te kijken naar het percentage ondernemers in de beroepsbevolking. In 2007 bedroeg deze ondernemersgraad in het Vlaamse Gewest 9,8% (tegenover 7,9% voor het Waalse Gewest, 9% voor België en 10,1% voor de EU-27). Als we dit internationaal vergelijken, blijkt dat heel wat van de meest relevante 'benchmarks', zoals bijvoorbeeld Duitsland, Denemarken, Zweden, Frankrijk en Finland, het moeten afleggen tegen deze Vlaamse ondernemersgraad. Op deze specifieke indicator van ondernemerschap moet het Vlaamse Gewest bijgevolg niet onderdoen voor andere EU-lidstaten. (Bron: European Labour Force Survey)

Gazellen zijn snelgroeiende middelgrote ondernemingen met een omzetgroei van 100% over vier opeenvolgende jaren. Hun aandeel bedroeg in 2006 in Vlaanderen 11,2%. Hiermee zit Vlaanderen terug op zijn niveau van 2004. In Wallonië en het Brusselse Hoofdstedelijke gewest lag het aandeel gazellen iets hoger (11,6% en 13,2%).

In de toekomst zullen door de veroudering van de babyboomgeneratie een groot aantal ondernemers hun onderneming ook wensen over te laten. Uit de RSVZ-gegevens blijkt tevens dat in 2008 ongeveer 22% van de aangesloten zelfstandigen ouder is dan 55 jaar. Volgens Europese schatting zouden in Vlaanderen minstens 3% van alle ondernemingen jaarlijks van eigenaar veranderen.

1.5. Nog geen kennisgedreven topregio

In de analyse die de Studiedienst van de Vlaamse Regering begin dit jaar presenteerde kwamen onderzoekers tot de conclusie dat Vlaanderen in vergelijking met een aantal innovatiegedreven benchmarkregio's, zoals Eastern-UK, Beieren of Zuid-Nederland, nog niet kan beschouwd worden als een sociaaleconomische topregio (SVR, Vlaanderen Vergeleken). Dit gemengde beeld blijkt ook uit de cijfers over de prestaties van onze regio in de innovatieketen.

De uitgaven voor O&O in verhouding tot het BBP in het Vlaamse Gewest bereikten 2,03% in 2007. Daarmee zit Vlaanderen qua O&O intensiteit nog een eind verwijderd van het Europese streefdoel van 3%. De motor van de onderzoeksactiviteiten ligt bij de private sector. Ongeveer 1,5% van de O&O-uitgaven en ruim 61% van het O&O-personeel is toe te wijzen aan de privé sector. In 2006 was 11,7% van de Vlaamse werkende beroepsbevolking actief in de kennisintensieve sectoren (technologische diensten of medium- en hoogtechnologisch industrie). Dit is meer dan in de EU27 maar minder dan in Duitsland (14,2%).

Vlaanderen slaagt er met 255,4 patenten (EPO) per miljoen inwoners anno 2005 vrij behoorlijk om onderzoeksinspanningen te laten resulteren in marktrijpe producten of diensten. Een vergelijking met de buurlanden toont aan dat Duitsland (306,3) en Nederland (343,3) het een stuk beter doen dan Vlaanderen. De octrooiaanvragen van Frankrijk echter bedroegen slechts 159,3 patenten per miljoen inwoners.

Onderzoek en ontwikkeling van kennis is één zaak. Opdat een meerwaarde voor de economie kan gecreëerd worden, moet deze kennis in toepassingen op de markt gebracht worden. Volgens de driejaarlijkse TOA-enquête (Technologie, Organisatie, Arbeid) haalt een gemiddelde Vlaamse onderneming 17% van de omzet uit nieuwe of verbeterde producten of diensten. Dit aandeel voor 2007 is in vergelijking met drie of zes jaar geleden niet beduidend gewijzigd. (Bron: Stichting Innovatie & Arbeid / SERV)

Uit de Europese CIS-enquête van 2007 blijkt dat 56% van de Vlaamse ondernemingen in een brede betekenis als innovatief zijn te bestempelen. Het Vlaamse bedrijfsleven doet het met op de markt brengen van nieuwe of verbeterde producten en de vernieuwing van productieprocessen goed. Duitsland scoort weliswaar hoger dan Vlaanderen, onze buurlanden Nederland en Frankrijk evenals de

overige landen uit het onderzoek worden als minder innovatief bestempeld. Uit de enquête blijkt dat grote ondernemingen meer product- en procesinnovaties introduceerden dan de kleinere ondernemingen. In een kennisgedreven economie is het van belang dat de verschillende vormen van innovatie gestimuleerd worden en dat innovatie een verhaal is van alle ondernemingen.

Het concept van open innovatie is een belangrijke hefboom om snel en efficiënt vernieuwingen door te voeren. De resultaten van de CIS enquête 2007 duiden op het belang van andere organisaties in het innovatieproces. Gemiddeld werkt iets meer dan een derde (38%) van de innovatieve bedrijven voor innovatieprojecten samen met een partner. Voor grote bedrijven ligt dit gemiddelde veel hoger (72%). Als partners om samen te werken noemt men leveranciers, consultants, commerciële laboratoria en O&O-bedrijven het vaakst. Daarna volgen de klanten en concurrenten en andere bedrijven uit dezelfde industriële sector. Universiteiten of instellingen van hoger onderwijs worden door slechts 18% van de innovatieve ondernemingen als een belangrijke partner genoemd.

2. BELEIDSVISIE

Omwille van de globalisering van de economie en de steeds toenemende turbulentie van de economische omgeving zullen we het economisch beleid voor 2009-2014 in de eerste plaats richten op een duurzame transformatie van het Vlaamse economisch weefsel. Deze duurzame transformatie moet ervoor zorgen dat veel meer kleine en grote Vlaamse bedrijven openstaan voor vernieuwingen, permanent willen bijleren en zich flexibel kunnen aanpassen aan de steeds veranderende omstandigheden op lokale – maar vooral internationale markten.

Vlaanderen heeft dan ook nood aan ‘open ondernemers’: ondernemers die openstaan voor de mogelijkheden van duurzame economische groei, de groene economie, innovatie en internationalisering. Hiervoor willen we sterke klemtonen leggen op nieuwe speerpunt domeinen, waaronder deze van de groene economie, de witte economie en de slimme logistiek, maar ook op de noodzaak aan internationaal doorgroeiende kmo's. We zullen een internationaal bewustzijn kweken bij onze ondernemers en in bepaalde niches de ambitie stimuleren om topspeler op wereldvlak te worden.

Om dit te realiseren, zetten we in op essentiële domeinen zoals ondernemerszin, de arbeidsmarkt, de fiscaliteit, een goede infrastructuur als drager, innovatie met openheid voor toekomstige mogelijkheden, en duurzaamheid en vergroening. Daarbij zullen we onze inspanningen focussen en er door permanente evaluatie voor zorgen dat de beschikbare middelen en instrumenten optimaal ingezet worden.

We moeten dit beleid echter opstarten in uiterst moeilijke omstandigheden ten gevolge van de financieel-economische crisis. De gevolgen van de crisis dreigen het Vlaams economisch weefsel zwaar aan te tasten en ook gezonde bedrijven mee te sleuren. Hiervoor blijven we alert met gepaste maatregelen.

2.1. Strategische doelstellingen

Om de duurzame transformatie van de Vlaamse economie te bewerkstelligen richten we ons op een beperkt aantal strategische doelstellingen. Deze doelstellingen geven aan wat de essentiële bouwstenen zijn van de nieuwe, veel meer op innovatie gerichte economie in Vlaanderen.

We zullen ons voor de verschillende strategische doelstellingen ook vergelijken met, en meten aan de besten van de wereldklas om te leren van de beleidsopties die zij nemen en die hun succes bewezen hebben. Zo kunnen we de vooropgestelde strategische doelstellingen permanent evalueren en bijsturen wanneer dat nodig blijkt. Om deze goede praktijken te detecteren zullen we ons internationaal netwerk van economische vertegenwoordigers optimaal gebruiken. De resultaten van dergelijke oefeningen zullen ook getoetst worden in het kader van Vlaanderen in Actie en overlegd met de sociale partners in de schoot van VESOC. Meer in het algemeen zal de SERV als Strategische AdviesRaad regelmatig betrokken worden bij de vormgeving en evaluatie van het beleid. Het economische en ondernemersbeleid in de veranderde en turbulente mondiale omgeving zal op deze wijze een lerend en zichzelf voortdurend innoverend beleid zijn.

We moeten onmiddellijk ook gerichte maatregelen nemen in het bestrijden en ombuigen van de economische crisis om gezonde bedrijven door de economische crisis te trekken.

2.1.1. Strategische doelstelling 1: bedrijven door de crisis helpen

We willen de gezonde bedrijven door de crisis heen helpen omdat ze voor de duurzame jobs van de toekomst kunnen zorgen. Het economisch beleid moet dan ook op korte termijn bedrijven in staat stellen het hoofd te bieden aan de acute gevolgen van de crisis. Jobs behouden en bedrijven toelaten een normaal investeringstempo aan te houden in tijden van kredietschaarste, zijn de grote uitdagingen. In deze crisis is het dan ook uitermate belangrijk om aandacht te schenken aan **ondernemers in moeilijkheden** en hen actief te ondersteunen.

Onze bedrijven, zeker de kmo's, moeten sterker uit de crisis komen; dat wil zeggen dynamischer en meer op kennis gericht, klaar voor de geglobaliseerde concurrentie. De creatie van nieuwe jobs en de competitiviteit van onze economie hangen er van af.

2.1.2. Strategische doelstelling 2: meer en sterker ondernemerschap

We willen dat genoeg mensen de stap zetten naar een eigen zaak en dat er veel kwalitatief sterke starters zijn in Vlaanderen. Daarom zullen we maatregelen treffen om een ondernemerscultuur te stimuleren en voor alle bedrijven een gunstig ondernemingsklimaat te scheppen. We zullen ook genoeg ruimte voorzien voor startende ondernemingen en ondernemingen die willen uitbreiden of herlokalisieren.

2.1.3. Strategische doelstelling 3: een meer groene economie

Eco-efficiënte materialen, producten, diensten en energieproductie zorgen voor een daling van de milieudruk, maar kunnen ook bijdragen tot de creatie van tal van groene jobs en het versterken van de concurrentiepositie van onze bedrijven. Daarnaast kunnen kennisontwikkeling en innovatie op dit vlak onze economie nieuwe kansen bieden. We zullen daarom volop inzetten op de instrumenten die van de Vlaamse economie een groene economie kunnen maken.

2.1.4. Strategische doelstelling 4: meer groeiende ondernemingen

We willen er voor zorgen dat succesvolle ondernemingen in Vlaanderen snel kunnen uitgroeien tot internationale bedrijven die bovendien blijven openstaan voor innovatie en vernieuwing. Daartoe zullen we onder andere de gazellensprong ontwikkelen, een beleid dat specifiek gericht is op de ondersteuning van snelgroeiende ondernemingen.

2.1.5. Strategische doelstelling 5: een meer innovatieve en kennisintensieve economie

We willen nieuwe beloftevolle activiteiten binnen de Vlaamse economie de kans geven om zich beter te laten ontwikkelen en de competitiviteit van de klassieke sterke sectoren waarborgen door ook daar innovaties blijvend te stimuleren. Innovatie moet een zaak worden van zoveel mogelijk bedrijven. Daarom zullen we ook vol inzetten op het vermarkten van innovaties en kennisdiffusie en daarmee ook inspelen op de initiatieven die genomen worden door de minister bevoegd voor innovatie en wetenschapsbeleid.

2.2. De hefboomen van het economisch beleid

Om deze strategische doelstellingen te realiseren zullen we werken met de drie hefboomen van het economisch beleid. We moeten immers een beleid voeren dat aangepast is aan de levensfasen van een onderneming, we moeten inzetten op de succesfactoren die meer en sterker ondernemerschap bevorderen en ervoor zorgen dat er in Vlaanderen een omgevingskader ontstaat dat ondernemen faciliteert.

2.2.1. Hefboom 1: een integrale benadering van de levenscyclus van de onderneming

Om de duurzame transformatie van de Vlaamse economie te bewerkstelligen voeren we een beleid dat aangepast is aan de levensfasen van ondernemingen. Voor elke levensfase voorzien we de juiste stimulansen en steuninstrumenten. Dit wil ook zeggen dat we een beleid voeren dat volop gericht is op het kmo-hart van ons economisch weefsel. Vooreerst moet er blijvend gesensibiliseerd worden om een algemeen positieve attitude te creëren ten aanzien van ondernemerschap. Om bovendien kwalitatief sterke starters te krijgen zullen we dan ook moeten inzetten op opleiding en begeleiding van **prestarters**. Om **starters** effectief te ondersteunen dient eveneens een specifiek beleid voor hen uitgewerkt te worden en zal onderzocht worden of er nood is aan steunmaatregelen die starters in de eerste broze periode van hun onderneming effectief kunnen ondersteunen. **Snelgroeiende** ondernemingen vragen dan weer een aanpak en instrumentarium dat hun groei ondersteunt en hun overstap naar de internationale markt faciliteert. Daarnaast zullen we ook een beleid ontwikkelen dat erop gericht is om de bedrijfscontinuïteit van bestaande ondernemingen door **generatiewisseling of overname** te stimuleren en in goede banen te leiden. Kortom, we willen een economisch beleid dat gepast inspeelt op de noden van alle ondernemingen ongeacht de levensfase waarin ze zich bevinden.

2.2.2. Hefboom 2: inzetten op cruciale succesfactoren

Om een onderneming in elke fase van haar levenscyclus de gepaste ondersteuning en stimulansen te kunnen bieden zullen we inzetten op de belangrijkste factoren die het succes van een onderneming bevorderen.

In de eerste plaats moet **ondernemerstalent** gestimuleerd worden door de gepaste opleiding en begeleiding van ondernemers en ondernemers in spe. Daarnaast moet eveneens een klimaat geschapen worden waarin kennis en innovaties niet alleen kunnen ontluiken, maar tegelijk snel hun weg naar de markt vinden en ingeburgerd geraken bij andere bedrijven.

Een efficiënt systeem van **kennisdiffusie** zal dan ook een cruciale rol spelen in de transformatie van de Vlaamse economie. Vlaanderen investeert immers sterk in kennisontwikkeling en innovatie, maar veel van deze innovaties vinden slechts met enige vertraging, of in het slechtste geval nooit, hun weg naar de rest van de bedrijfswereld. Veel kmo's hebben immers niet de middelen om dit van nabij op te volgen. Vandaar dat we de efficiënte verspreiding van kennis over innovaties naar een ruime doelgroep van ondernemingen zullen stimuleren en samen met de minister bevoegd voor innovatie en wetenschapsbeleid werk willen maken van een beleid betreffende de vermarkting van innovaties en kennisdiffusie vanuit de kenniscentra.

Voorts zullen we een kader scheppen dat bedrijfsinvesteringen blijvend stimuleert door een **goede toegang tot kapitaal**. We constateren immers dat er nog steeds een schaarste is aan risicokapitaal. Tevens willen we de kredietverlening door financiële instellingen faciliteren.

Daarnaast zal het van cruciaal belang zijn genoeg **ruimte** te voorzien voor startende en groeiende bedrijven in Vlaanderen, ook voor de detailhandel. We zullen dan ook een beleid voeren dat erop gericht is voldoende geschikte ruimte voor economische activiteiten te voorzien in lijn met de economische ambities van Vlaanderen, de productiviteit in het ontwikkelingsproces van

bedrijfshuisvesting te verhogen en zorgen voor een duurzaam gebruik van de ruimte met een accent op herontwikkeling en brownfields.

2.2.3. Hefboom 3.: een ondernemerschapsbevorderend omgevingskader creëren

Naast deze cruciale succesfactoren waarop we moeten inspelen om een transformatie van de Vlaamse economie te bewerkstelligen, dienen we ook aandacht te hebben voor aspecten van de ruimere omgeving die het ondernemen in Vlaanderen kunnen ondersteunen. Zo zullen we bijvoorbeeld consequent het ingeslagen pad van **administratieve vereenvoudiging** blijven volgen en in samenwerking met de minister van Bestuurszaken onderzoeken hoe we de administratieve lasten voor ondernemingen in Vlaanderen nog verder kunnen doen dalen. Daartoe zullen we onder andere ook een betere **afstemming tussen en binnen de verschillende bevoegdheidsniveaus** trachten te bewerkstelligen. Een efficiënte en effectieve overheid mag immers niet alleen een geschreven slogan blijven. Schaarse middelen moeten optimaal benut worden door de goede afstemming tussen alle actoren op het terrein door o.a. complexiteit en eventuele overlappings in steunmaatregelen te vermijden en het geheel aan maatregelen voor de gebruiker overzichtelijk te houden.

Met een **vernieuwend sectorbeleid** zullen we in dialoog met de stakeholders het flankerend economische beleid vormgeven dat de valorisatie van nieuwe speerpunt domeinen op het vlak van tewerkstelling en internationaal ondernemen moet versnellen.

Schematisch kunnen we dit op de volgende manier samenvatten:

Strategische doelstellingen	Hefbomen van het economisch beleid		
	Integrale benadering van de levenscyclus van de onderneming	Cruciale succesfactoren	Ondernemerschapsbevorderend omgevingskader
Bedrijven door de crisis helpen	Pre-starters	Ondernemerstalent	Administratieve vereenvoudiging
Meer bedrijfsinvesteringen	Starters	Kennisdiffusie	Afstemming tussen de verschillende bevoegdheidsniveaus
Meer en sterker ondernemerschap	Snelgroeiende ondernemingen	Ruimte om te ondernemen	Vernieuwend sectorbeleid
Een meer groene economie	Generatiewisseling en overname	Toegang tot kapitaal	
Meer groeiende ondernemingen			
Een meer innovatieve en kennisintensieve economie			

2.3. Vlaanderen in Actie als lange termijn perspectief

Dit economisch beleid en het realiseren van vermelde strategische doelstellingen vormt de concretisering van essentiële actiepunten van de ViA-doorbraak 'open ondernemer' en gebeurt met de lange termijn doelstellingen van het Pact 2020 (dat werd ondertekend door de regering, de sociale partners, het verenigingsleven en de overheidsadministratie) voor ogen. Enkel op deze manier zullen we tijdens deze regeerperiode de noodzakelijke substantiële stappen kunnen zetten om deze doelstellingen te bereiken:

- Tegen 2020 kent Vlaanderen een sterke ondernemerscultuur, stijgt het ondernemerschap en de waardering ervoor aanzienlijk, alsook het aantal ondernemingen in het Vlaamse Gewest, zodat we even goed scoren als de top vijf van de Europese regio's. Jonge starters worden aangemoedigd zodat de oprichtingsratio stijgt. Het ondernemerschap bij vrouwen, allochtonen en ouderen neemt toe tot een niveau dat evenredig is met hun aanwezigheid in de maatschappij.
- In 2020 is er meer doorgroei van bestaande ondernemingen.
- In Vlaanderen zullen er belangrijke planningsinspanningen moeten gebeuren om de langetermijnvraag naar bedrijventerreinen te kunnen invullen. De ruimte die hiervoor nodig is, zal wetenschappelijk bepaald worden in het kader van het RSV-2020. Een economisch activeringsbeleid en de filosofie van de ijzeren voorraad dienen tegen 2020 het aantal effectief bruikbare bedrijventerreinen te verhogen tot minimaal 95% van het totale aantal bestemde bedrijventerreinen.

3. STRATEGISCHE DOELSTELLINGEN

3.1. Bedrijven door de crisis helpen

3.1.1. De waarborgregeling van PMV

In de schoot van de Participatiemaatschappij Vlaanderen ondersteunt men met aangepaste waarborgregelingen voor kmo's en grote bedrijven de kredietverstrekking in deze crisis. Met betrekking tot de impact van deze regelingen op PMV voeren we overleg met de minister bevoegd voor het overheidsinstrumentarium.

Terwijl het gebruik van de **Waarborgregeling** van PMV al sinds de introductie in 2005 jaarlijks gestaag is toegenomen, is de faciliterende kracht van het instrument naar aanleiding van de financiële crisis volop tot uiting gekomen. De toegenomen risico-aversie van banken dreigde ertoe te leiden dat tal van ondernemers niet meer gefinancierd zouden raken omdat ze zelf onvoldoende zekerheden kunnen voorleggen. Met de borgstelling door de Vlaamse overheid op de bankfinanciering zorgen we ervoor dat heel wat toekomstgerichte investeringsprojecten en activiteiten financiering vinden, terwijl dat anders niet het geval zou geweest zijn.

Binnen de eerste en de tweede pijler kent Waarborgbeheer nv, een dochtervennootschap van PMV, op periodieke basis een enveloppe van overheidswaarborgen toe aan financiële instellingen. Die kunnen hierop vervolgens een beroep doen voor de financiering van ondernemingen die zelf onvoldoende zekerheden kunnen bieden. Hierbinnen bedraagt het waarborgbedrag maximaal 1,5 miljoen euro per onderneming.

Na overleg met de belangrijkste waarborghouders is gebleken dat zowel kmo's als grote ondernemingen naar aanleiding van de financiële crisis een tekort aan liquiditeiten hebben, waardoor ze dreigen niet meer te kunnen voldoen aan de afbetalingen van hun bestaande kredieten en verplichtingen. De ondernemingen hebben dus nood aan financieringen om hun bedrijfskapitaal terug samen te stellen en aan **overbruggingsfinancieringen**, zodat ze de voorziene afbetalingen van hun bestaande kredieten voor een periode kunnen uitstellen. Een tijdelijke uitbreiding van de Waarborgregeling naar overbruggingsfinanciering toe, aan de hand van een Urgentiebesluit ter, komt tegemoet aan de noden van de kmo's en grote ondernemingen.

In de derde pijler worden **ad hoc waarborgen** per geval toegekend door Gigarant nv, een dochter van het Vlaamse Gewest en beheerd door PMV. Gigarant kan tot 31 december 2010 een totaalbedrag van 1,5 miljard euro aan waarborgen toekennen aan ondernemingen, die door gevolg van de financiële crisis moeilijkheden hebben om extra bankfinanciering aan te trekken. Deze ad hoc waarborgen hebben steeds betrekking op waarborgbedragen die 1,5 miljoen euro (het maximale waarborgbedrag in de gewone Waarborgregeling) overschrijden. Totnogtoe behandelde Gigarant vijf dossiers. Deze vijf dossiers alleen al vertegenwoordigen een vraag van 309 miljoen Euro aan crisiswaarborgen, waaronder een lening vanwege Volvo. Het feit dat dit instrument bestaat biedt voor een aantal grote bedrijven en internationale vestigingen al een hulpmiddel om met hun banken tot een oplossing te komen.

3.1.2. Ondersteuning van bedrijven in moeilijkheden

Gedurende het eerste semester van 2009 hebben in Vlaanderen 2504 bedrijven een faillissement ondergaan, wat een stijging inhoudt van 27,3% t.o.v. dezelfde periode vorig jaar. Dit wijst er duidelijk op dat de gevolgen van de economische crisis zich pas nu duidelijk manifesteren. Deze golf aan faillissementen gaat eveneens gepaard met een enorm banenverlies. Er stonden deze eerste jaarhelft ongeveer 60% meer banen op de tocht ten gevolge van een faillissement dan in dezelfde periode vorig jaar.

Een aantal van deze faillissementen kan echter vermeden worden door tijdig eventuele problemen te herkennen en in te grijpen. In dat kader werd het **preventief bedrijfsbeleid**, het beleid ter stimulering, ondersteuning, en bevordering van financieel gezonde ondernemingen, in het leven geroepen. De Vlaamse overheid zal er tijdens de komende legislatuur over waken dat de VESOC-consensus terzake volledig en snel wordt geoperationaliseerd. De voorbereiding hiervan is al achter de rug.

Het preventief bedrijfsbeleid bestaat uit 4 stappen, nl. het planmatig sensibiliseren van ondernemingen, het aanreiken van (hulpmiddelen voor) een diagnose, het aanbieden van een vervolgtraject, zowel naar het opzetten van een doorstartplan als naar de begeleiding bij de implementatie ervan.

Het Agentschap Ondernemen zal in eerste instantie de nodige sensibiliseringsacties op touw zetten zodat de ondernemers zich bewust worden van, en aandacht besteden aan de financiële gezondheid van hun bedrijf. Men zal tevens informatie verstrekken over het flankerend ondernemingsbeleid. Het Agentschap Ondernemen zal ondermeer verwijzen naar de Europese zelftest “Bescherm uw onderneming in slechte tijden” die gratis en anoniem kan worden ingevuld (stap 1).

Deze zelftest dient als opwarmer voor de meer uitgebreide diagnose (stap 2) die door het Agentschap Ondernemen kan worden uitgevoerd. Deze bestaat uit een financiële diagnose en daarop volgend een operationele doorlichting via een ondernemingsscan. Bedrijven (behorend tot de prioritaire VESOC-doelgroep zijnde bedrijven tot en met 100 werknemers) kunnen onder bepaalde voorwaarden (vnl. voldoende financiële gezondheid) dergelijke ondernemingsscan laten uitvoeren. Voor de kleinere ondernemingen heeft het Agentschap Ondernemen i.s.m. de bedrijfsorganisaties vergelijkbare mogelijkheden voorzien. Voor andere bedrijven zoals bedrijven met meer dan 100 werknemers wordt de ondernemingsscan als instrument ter beschikking gesteld. Deze ondernemingsscan is wetenschappelijk onderbouwd en wordt in alle vertrouwelijkheid uitgevoerd.

Op basis van de resultaten van de scan wordt een eerstelijnsadvies geformuleerd, dat ofwel uit een aantal prioritaire actiepunten bestaat ofwel de opmaak van een doorstartplan aanbeveelt (stap 3). Dit laatste is mogelijk, ingeval van voldoende financiële draagkracht, mits beroep te doen op de kmo-portefeuille (specifiek de pijler strategisch advies, domein Preventief Bedrijfsbeleid).

Er is tevens een EFRO project dat tussenkomst biedt bij de begeleiding van de implementatie van het doorstartplan (Stap 4).

Ingeval de financiële draagkracht van de onderneming te ver is aangetast wordt verwezen naar de instrumenten die ingebouwd zitten in de nieuwe federale wet op de continuïteit van de ondernemingen (ondermeer het minnelijk akkoord, de ondernemingsbemiddelaar en de overdracht onder gerechtelijk gezag).

Een eerste tussentijdse evaluatie (met eventuele bijsturing) van de werking van het preventief bedrijfsbeleid wordt gehouden een jaar na de operationalisering ervan en dit in de schoot van het Comité voor preventief bedrijfsbeleid dat opgericht is bij het Agentschap Ondernemen. Over de resultaten zal ook overleg plaatsvinden binnen VESOC.

3.1.3. Gefailleerden en armoede bij zelfstandigen

Ongeacht de geboden crisiswaarborgen en de toepassing van het preventief bedrijfsbeleid zullen faillissementen onvermijdelijk blijven omdat sommige bedrijven nu eenmaal niet meer levensvatbaar zijn. Een faillissement kan er ondermeer toe leiden dat de ondernemer in armoede terechtkomt of persoonlijke moeilijkheden krijgt. Armoede doet zich echter ook bij nog actieve ondernemers voor en kan zowel economische als persoonsgebonden oorzaken hebben. Uit een studie van het Studiecentrum voor Ondernemerschap blijkt dat ongeveer een derde van de zelfstandigen in hoofdberoep in België zich in de periode 1995-2000 minstens gedurende een jaar onder de financiële armoedegrens bevonden. Het Vlaams regeerakkoord stelt dan ook dat “de Vlaamse Regering een beleid zal voeren dat een antwoord biedt aan **de problematiek van ondernemers in moeilijkheden (ten gevolge van een faillissement) en armoede bij zelfstandigen**”. Binnen het kader van het verticaal permanent armoedeoverleg zal in samenspraak met alle actoren onderzocht worden welke handvaten kunnen aangereikt worden om deze mensen maximaal te ondersteunen en te begeleiden.

De openstelling van het **Sociaal Interventiefonds** (het vroegere Herplaatsingsfonds) voor de doelgroep van de zelfstandige ondernemers vormt een belangrijke stap in dat beleid en zal ervoor zorgen dat de (ex-)ondernemer, net als een werknemer, van de benodigde loopbaanbegeleiding kan genieten. Het SIF is nu al opengesteld maar gefailleerde zelfstandigen vinden er hun weg niet naar toe. Er dient dus een evaluatie te komen om te kijken welke bijstellingen aangewezen zijn, dan wel of een betere informatieverstrekking nodig is.

Uiteraard volstaat enkel het aanbieden van loopbaanbegeleiding niet om de situatie waarin ondernemers in moeilijkheden of in armoede verkeren, om te buigen. Er is bij de ondernemers in armoede ook nood aan psychologische, administratieve en andere hulp en begeleiding en vaak ook aan advies en informatieverstrekking. De Vlaamse overheid zal onmiddellijk stappen ondernemen om een **dienstverlening die tegemoet komt aan de belangrijkste noden van de ondernemers in moeilijkheden** op een efficiënte wijze te organiseren. Hierbij zal het Agentschap Ondernemen ondersteuning bieden aan de organisaties die al ervaring hebben met dergelijke specifieke dienstverlening.

Daarnaast kunnen er ook uitzonderlijke omstandigheden zijn waardoor een onderneming in moeilijkheden komt. Het **uitvoeren van openbare werken** in de buurt van een onderneming kan de toegang tot een zaak bijvoorbeeld belemmeren, wat minder klanten en minder inkomsten betekent. Om de gevolgen van hinder door openbare werken en de financiële moeilijkheden die zij soms veroorzaken bij ondernemers zo sterk mogelijk te beperken, komt de Vlaamse overheid tussen in de rentelast zodat het afsluiten van een overbruggingskrediet aanzienlijk goedkoper wordt. Op relatief korte termijn dringt zich een evaluatie op van deze maatregel waarbij tevens de samenhang met de waarborgregeling en de inkomenscompensatievergoeding onderzocht zal worden.

3.1.4. Informatie en communicatie over de financiering van ondernemingen

Onder andere door het zeer diverse aanbod aan financieringsmogelijkheden is het voor bedrijfsleiders van kmo's niet altijd eenvoudig om te achterhalen voor welke mogelijkheden zij in aanmerking komen en evenmin hoe en waar ze terecht kunnen ingeval van knelpunten. Daarom zal het Agentschap ondernemen **geactualiseerde informatie** aanbieden om de bedrijven, de economische vrije beroepen en de ondernemingsorganisaties ondersteuning te geven met betrekking tot de diverse overheidsmaatregelen op gebied van financieringen zodat de kmo's meer actief worden ingelicht. Er moeten ook instrumenten worden aangeboden die de communicatie met de financiële instellingen over kredietdossiers kunnen ondersteunen en verbeteren.

We houden nog dit najaar samen met de minister bevoegd voor het overheidsinstrumentarium een **rondetafelconferentie** met de banksector, de ondernemersorganisaties en andere betrokken partijen (PMV, Participatiefonds, economische vrije beroepen, Kredietbemiddelaar,...) om de problematiek te

evalueren en afspraken bij te stellen. Dit geldt in het bijzonder voor goede wederzijdse informatieverstrekking, de snelle afhandeling van dossiers en de spontane actieve toepassing van het beschikbare overheidsinstrumentarium. Ook op het vlak van klachtenbehandeling zullen afspraken gemaakt worden. Daarbij onderzoeken we de behoefte aan een tijdelijke provinciale task force en het realiseren van een aansluiting bij de werking van de federale kredietbemiddelaar. Parallele structuren opzetten is in deze niet aangewezen want we moeten de transparantie, de administratieve eenvoud en korte procedures maximaal garanderen.

Door middel van de deze rondetafel beschikken we (overheid, ondernemingsorganisaties,...) over een geschikt instrument om de kredietverstrekking op te volgen en problemen aan te pakken. Bovendien zal bij deze gelegenheid onderzocht worden welke **bijkomende initiatieven** en maatregelen noodzakelijk zijn om in de crisisperiode bedrijfsinvesteringen te stimuleren en in te spelen op tijdelijke kredietbehoeften van bedrijven. Een eerste evaluatie van de ontplooiende maatregelen vindt plaats binnen VESOC naar aanleiding van de opmaak van het werkgelegenheidsplan.

3.2. Meer en sterker ondernemerschap

Vlaanderen wordt geconfronteerd met een lage graad van potentieel ondernemerschap. Willen we in Vlaanderen de economische groei en de tewerkstelling in de toekomst op een aanvaardbaar peil houden dan is het cruciaal dat meer mensen ondernemend worden en dat meer ondernemers hun zaak kunnen uitbouwen tot een succesvolle en snelgroeiende onderneming die ook internationaal succes boekt. De graad van ondernemerschap van een regio of een land beïnvloedt de economische welvaart ervan in belangrijke mate.

We zullen in Vlaanderen de cultus van de initiatiefnemer verder ontwikkelen en kansen creëren voor ondernemend gedrag. Deze ambitie wordt ook in het Pact 2020 herbevestigd. Het beleid mag zich bovendien niet enkel toespitsen op meer ondernemerschap maar moet ook voor een kwalitatief ondernemerschap kiezen. Sterker ondernemerschap betekent dat innovatiever en internationaler ondernomen wordt door zelfstandigen, kmo's en grote bedrijven. We willen bovendien meer inspelen op het ondernemerspotentieel bij onderzoekers en kenniswerkers.

Dit alles veronderstelt dat ondernemerschap ook een horizontaal beleidsaandachtspunt moet zijn. Het stimuleren van ondernemerschap moet ook in andere beleidsvelden zoals cultuur, onderwijs, welzijn, sociale economie of wetenschapsbeleid aan bod komen.

Om deze uitdagingen concreet in acties om te zetten, zal een **actieplan ondernemerschap** worden opgemaakt. Het actieplan ondernemerschap zal als tool voor beleidsontwikkeling dienen. Het zal de samenhang tussen de verschillende beleidsmaatregelen transparanter maken en eventuele lacunes in het beleid zichtbaar maken. De focus van het actieplan zal op het sensibiliseren rond ondernemerschap en het begeleiden van pre-starters en starters liggen. Het actieplan zal een analyse van het ondernemerschap in Vlaanderen, de doelstellingen van het overheidsbeleid, de verschillende actiepunten en de monitoring en evaluatie omvatten.

Om tot meer en sterker ondernemerschap te komen is er vooreerst een **cultuur** om te ondernemen nodig, zoals in de bovenstaande paragraaf geschetst. Dergelijke cultuur leeft op dit ogenblik slechts in beperkte mate bij de Vlamingen. Hieraan willen we werken door betere sensibilisering in het bijzonder in het onderwijs en op de arbeidsmarkt. Een echte cultuur van ondernemerschap betekent ook dat elke ondernemer, elk bedrijf de talenten voor ondernemen stimuleert en aanscherpt met het oog op een continue verbetering van de professionele bedrijfsvoering.

Een aangepast of gunstig **ondernemersklimaat** zal een beïnvloedende factor zijn in de beslissing ondernemer te worden en in de beslissing al dan niet ondernemer te blijven. Het beschikbaar stellen van kapitaal en het terugdringen van de administratieve rompslomp zijn belangrijke hefboomen in de verbetering van het ondernemersklimaat, maar ook het bieden van combinatiemogelijkheden voor werk en privéleven voor zelfstandige ondernemers.

3.2.1. Sensibiliseren

De Vlaamse overheid zal een cultuur om te ondernemen stimuleren door in eerste instantie **het grote publiek** te sensibiliseren rond ondernemen, o.a. via de media. De Vlamingen dienen een realistisch beeld te krijgen van wat ondernemen inhoudt. Vooroordelen die een negatieve beeldvorming in de hand werken, dienen weggewerkt. Ondernemen is veel meer divers dan het beeld dat er doorgaans over wordt opgehangen. Het is ondermeer risico durven nemen, uitdagingen aangaan, leren met vallen en opstaan, je eigen baas zijn maar eveneens hard werken.

Een realistisch beeld over ondernemerschap dient in het bijzonder in scholen te worden uitgedragen. **Het onderwijs** draagt immers bij tot het vormen van de ondernemers van de toekomst. Scholen worden uitgebouwd tot echte netwerkscholen die ingebed zijn in de buurt en in het sociaaleconomisch weefsel. Het onderwijs zal op deze manier nauwer samenwerken met bedrijven en ondernemers. Een correct beeld over ondernemerschap is overigens een absolute vereiste om scholieren en studenten meer ondernemingszin en ondernemerschap bij te brengen. Ook het stimuleren van bedrijfstages voor leerkrachten is hiervoor een belangrijk instrument. Ondernemingszin (ook wel ondernemende attitude genoemd) bijbrengen is niet alleen belangrijk om tot meer en sterkere ondernemers te komen maar kan tevens op een positieve manier bijdragen aan het professionele (als werknemer) en het dagelijkse leven van de Vlamingen.

De voortzetting van het **actieplan ondernemend onderwijs** moet er voor zorgen dat jongeren blijvend ondernemingszin en ondernemingscompetenties wordt bijgebracht opdat ze ondernemender worden. Op lange termijn is het de bedoeling dat dit ook zijn vruchten afwerpt op het aantal beloftevolle ondernemingen die worden opgestart.

Deze doelstellingen worden nagestreefd door de acties, initiatieven en instrumenten betreffende ondernemend onderwijs ruim onder de aandacht te brengen en ondersteuning te bieden aan opleiders en scholen. De acties die hiervoor tijdens de vorige legislatuur in het kader van het actieplan ondernemend onderwijs zijn opgestart, zoals Competento en de jaarlijkse ondernemersklasseweek zullen worden voortgezet. Hierbij zal gestreefd worden naar het aanspreken van nog meer onderwijs- en opleidingsinstellingen, leerkrachten en leerlingen uit het lager, secundair en hoger (beroeps)onderwijs en in het bijzonder naar het nog meer betrekken van de niet-economische richtingen bij ondernemend onderwijs, onder meer via de Stichting Onderwijs & Ondernemen.

In het kader van het actieplan ondernemend onderwijs zal er tijdens de komende legislatuur werk gemaakt worden van de validering van instrumenten, initiatieven en acties betreffende ondernemend onderwijs en van de opname van ondernemerscompetenties in de vakoverschrijdende eindtermen en in het competentieprofiel van leraren. Tot slot zal er onderzocht worden op welke manier de financiering van de initiatieven betreffende ondernemend onderwijs transparanter en eenvormiger kan worden gemaakt.

Dit alles gebeurt steeds in overleg tussen de verschillende beleidsdomeinen en instanties die bij het actieplan ondernemend onderwijs betrokken zijn, in het bijzonder ook de VDAB en Syntra.

3.2.2. Informatie en advies voor starters

Scholieren, studenten maar ook werklozen moeten voldoende bewust gemaakt worden van de mogelijkheid van een carrière als ondernemer. Een gedegen informatieverstrekking speelt hierin, naast sensibiliseringsacties, een prominente rol. Hiervoor zal samengewerkt worden met andere overheids- en private instanties om de doelgroepen zo optimaal mogelijk te bereiken, bv. in het kader van de flexibele trajecten van de VDAB.

Naast het stimuleren van de wens tot ondernemen is het eveneens van belang te werken aan de **praktische haalbaarheid van ondernemen** (m.a.w. het kunnen ondernemen). Het starten van een onderneming is geen sinecure. Om succesvol te ondernemen is het niet alleen voldoende over de nodige vakkennis te beschikken; men dient ook over voldoende ondernemerscompetenties en –kennis te beschikken. Een doordacht ondernemingsplan en een haalbaarheidsstudie zijn tevens essentiële middelen om de slaagkansen van de onderneming te vergroten. De kandidaat-ondernemers moeten hierin voldoende ondersteund worden zodat ze het gevoel krijgen goed voorbereid te zijn en bijgevolg ook gemakkelijker de stap naar ondernemen zullen zetten. De Vlaamse overheid ondersteunt en faciliteert dan ook een aangepast informatie-, opleidings- en begeleidingsaanbod, de mogelijkheid om haalbaarheidsstudies te laten uitvoeren en intensieve trajectbegeleiding voor veelbelovende projecten.

Bij dit aanbod zal specifieke aandacht uitgaan naar de zin voor innovatie en internationaal ondernemen.

Het Agentschap Ondernemen zal een onderzoek opstarten naar het nut en de haalbaarheid van een **geïntegreerde steunmaatregel startende ondernemingen**. Door advies aan financiering te koppelen moet het mogelijk zijn startende ondernemingen grotere overlevingskansen te bieden. Om de slaagkans van starters te maximaliseren is het immers aangewezen hen te ondersteunen en te adviseren bij de redactie en ontwikkeling van hun businessplan d.m.v. professionele actoren. Deze ondersteuning kan dan gekoppeld worden aan een subsidie die, in combinatie met een achtergestelde lening van het participatiefonds of eventueel een waarborg, wordt ingezet om de financieringsbehoefte van de starter bijkomend te stutten. Bij de doelgroep van de starters is de zoektocht naar kapitaal immers groot en zuivere fiscale maatregelen werken niet voordat de onderneming winst genereert. De te onderzoeken maatregel is bedoeld voor starters die maximaal drie jaar oud zijn. Drie jaar is immers de gemiddelde periode die een traditionele starter nodig heeft om een break-even-punt te bereiken. Uiteraard is het ook mogelijk om met dit systeem van startsupport te focussen op starters met groeipotentieel en innovatieve starters in speerpunt domeinen. De maatregel zal complementair zijn aan de bestaande maatregel bij IWT ter ondersteuning van innovatieve starters.

In het huidige economisch klimaat en ondernemingslandschap zijn businessplannen echter snel verouderd. Daarom krijgt het Agentschap Ondernemen de opdracht om tools ter beschikking te stellen die de ondernemer moeten toelaten zijn **strategie bij te stellen** in het licht van de snel veranderende omgeving. Beter en sneller inspelen op veranderende klantenbehoeften, op nieuwe concurrenten, op technologische veranderingen, zal leiden tot een duurzamere vorm van ondernemen met betere fundamenten voor groei. Het zal ook zorgen voor een meer groei-gerichte ondernemersmentaliteit terwijl nu vaak een consolidatie-attitude wordt waargenomen. Het Agentschap Ondernemen zal voor de ontwikkeling en de uitrol hiervan een beroep doen op, en samenwerken met de bedrijfsorganisaties en de academische wereld.

3.2.3. Ondernemerschapbeleid

Om het ondernemen in Vlaanderen verder te stimuleren en een klimaat van ondernemerschap te creëren zal het Agentschap Ondernemen verder werk maken van de efficiënte afstemming van de oproepen ondernemerschap, brugprojecten en de peterschapsprojecten.

De **oproepen ondernemerschap** richten zich voornamelijk op (piloot)projecten die als doel hebben ondernemerschap te bevorderen via het sensibiliseren over ondernemers, bedrijven en ondernemerschap, en het aanleren van attitudes, competenties en vaardigheden op het gebied van ondernemingszin. De verschillende oproepen, die elk op hun eigen manier het ondernemerschap bevorderen, zullen apart ingezet worden om gezamenlijk in functie van de oproep een bepaald thema of een bepaalde doelgroep te bespelen. Thema's die in de huidige context aan belang winnen zijn verschillende aspecten van vrouwelijk ondernemerschap en groen ondernemen.

Brugprojecten willen de brug slaan tussen het onderwijs en de bedrijfswereld met de volgende doelstellingen:

- het dichten van de kloof tussen de onderwijs- (theorie) en de bedrijfswereld (praktijk);
- het ondernemerschap bij de schoolgaande jeugd – van het basisonderwijs tot aan de hogescholen en universiteiten – stimuleren.
- sensibiliseren over ondernemers, bedrijven en ondernemerschap;
- het aanleren van attitudes, competenties en vaardigheden ter stimulering van de ondernemingszin.

Peterschapsprojecten zijn projecten waarbij enerzijds beslissingsnemers van deelnemende ondernemingen gedurende een bepaalde periode op regelmatige tijdstippen in groepen begeleid worden door een of meer peters. Door middel van ervaringsuitwisseling wil men de bedrijfsvoering van de deelnemende ondernemingen professionaliseren. Anderzijds worden bedrijfsgerichte

activiteiten georganiseerd om de netwerkvorming en de ervaringsuitwisselingen tussen alle deelnemende ondernemingen en peters te stimuleren. De doelstellingen van de oproep peterschapsprojecten zijn:

- ondernemers sensibiliseren voor professionalisering en netwerkvorming;
- een aanbod van breed georiënteerde peterschapsprojecten stimuleren, waarbij alle aspecten van de bedrijfsvoering aan bod komen en waarmee een breed publiek van ondernemers bereikt wordt;
- de nieuwe en bestaande overheidsinitiatieven voor ondernemers beter en gericht bekendmaken;
- het aantal ondernemingen dat deelneemt aan peterschapsprojecten doen toenemen;
- het netwerk van ondernemers die al hebben deelgenomen aan een peterschapsproject actiever benutten;
- het peterschapsproject als start van een traject stimuleren.

Deze verschillende oproepen zullen op elkaar afgestemd worden en gezamenlijk gericht worden op specifieke doelgroepen zoals gazellen, overlaters van een onderneming, allochtonen, ‘vrouwen’ en ‘45+'. Daarnaast zullen in dit kader onder andere ook de ondernemersvaardigheden gestimuleerd worden die vereist zijn voor groen en maatschappelijk verantwoord ondernemen waaronder corporate governance (behoorlijk bestuur), innoverend ondernemen, en alle aspecten van open ondernemerschap.

In deze context zullen ook initiatieven rond **Maatschappelijk Verantwoord Ondernemen** worden ontwikkeld. We zullen een beleid voeren dat het mogelijk maakt om op een laagdrempelige en informele manier de dagelijkse praktijk van MVO bij onze bedrijven, in het bijzonder bij zelfstandigen en kmo's te expliciteren. Formalisme en verplichte labeling zijn hiertoe niet geschikt. MVO is ingebakken in het ondernemen. Door werkgelegenheid en toegevoegde waarde te creëren spelen bedrijven een cruciale rol in de ontwikkeling van welvaart. Gezonde bedrijven zijn bij uitstek een van de voornaamste hefboomen om armoede te bestrijden. In overleg met de organisaties waar armen het woord nemen willen we nagaan welke initiatieven genomen kunnen worden om vanuit het ondernemersbeleid te werken aan het terugdringen van armoede in onze samenleving, bijvoorbeeld door middel van stages voor personen die leven in armoede.

Meer ondernemerschap zal zich onder andere vertalen in meer startende ondernemingen. Dit betekent niet dat het streefdoel moet zijn dat elke Vlaming zijn eigen bedrijf opricht. Ondernemerschap kan ook worden gemanifesteerd binnen een bestaande onderneming: het zogenaamde **intrapreneurship of corporate entrepreneurship**. Dit kan bestaande bedrijven de mogelijkheid bieden om “van binnenuit” te innoveren en biedt ondernemende personen de kans hun ideeën en innovaties te realiseren, door zelf een onderneming op te richten.

3.2.4. Een professionalisering van de bedrijfsvoering

De Vlaamse overheid zorgt ervoor dat er in samenwerking met intermediaire dienstverleners een uitgebreid aanbod aan professionele opleidingen en begeleiding ter beschikking staat van de ondernemer en zijn of haar medewerkers. Dit aanbod moet aangepast zijn aan de omvang en de levensfase van de onderneming. Naarmate de onderneming in haar levensloop evolueert, zal de ondernemer immers geconfronteerd worden met specifieke vraagstukken, eigen aan de levensfase waarin de onderneming zich bevindt. Hierdoor zullen de ondernemer en de medewerkers ook andere behoeften op het gebied van opleiding, kennis en begeleiding ervaren. Ondermeer de peterschapsprojecten spelen hierop in. Maar voor een vraaggerichte aanpak wordt de kmo-portefeuille voort ingezet en bekijken we in het licht van de strategische beleidsdoelstellingen enkele belangrijke mogelijke uitbreidingen van dit instrument.

De **kmo-portefeuille** is een laagdrempelige en interactieve webtoepassing waarlangs kmo's en beoefenaars van vrije beroepen jaarlijks tot 15.000 euro subsidies kunnen verkrijgen voor ondersteuning in hun processen van ondernemen, innoveren en internationaliseren. De kmo-

portefeuille bestaat uit de pijlers opleiding, advies, technologieverkenning (i.s.m. IWT), advies bij internationalisering (i.s.m. FIT) en strategisch advies. Deze maatregel legt de focus op de zogenaamde ‘zachte investeringen’. Een beter opgeleide, geïnformeerde en begeleide ondernemer kan zich meer concurrentieel profileren en heeft meer kansen om door te groeien. Ook in uitzonderlijke economische tijden veroorzaakt door de financiële crisis heeft de ondernemer immers meer dan ooit nood aan betaalbare en degelijke adviesverlening en begeleiding.

De kmo-portefeuille leent zich ook voor een ruimere toepasbaarheid. Het is immers een elektronisch systeem dat relatief eenvoudig uitbreidbaar is voor de betaling en subsidiëring van bijkomende diensten. Bij een verruiming inzet van de kmo-portefeuille kan gedacht worden aan uitbreiding met de subsidiëring in de pijler strategisch advies van haalbaarheidsstudies in het kader van de overname van een onderneming. In het verlengde daarvan kan ook de inschakeling van een coach-mentor die zowel de overlater als overnemer begeleidt tijdens het overnametraject via de kmo-portefeuille gesubsidieerd worden.

3.2.5. Geïntegreerd beleid voor overname en opvolging

De opvolging en/of overname is een belangrijke en complexe fase in het leven van zowel het bedrijf als de overnemer en overlater. Vanuit het beleid beogen we meer bedrijfscontinuïteit en generatiewisseling. Voor het bedrijf en haar stakeholders betekent het vaak een periode van verandering en soms ook onzekerheid. De overlater neemt geheel of gedeeltelijk afscheid van zijn/haar bedrijf, wat voor ondernemers vaak hun levenswerk is. Voor de overnemer ligt de uitdaging voornamelijk in het realiseren van een succesvolle overname.

Zoals de omgevingsanalyse aangeeft, zullen in de toekomst door de veroudering van de babyboomgeneratie een groot aantal ondernemers de fase van opvolging en/of overname doorlopen. De overnameproblematiek gaat echter verder dan enkel de vergrijzing van het huidige ondernemersbestand. Er worden steeds meer bedrijven opgericht met als expliciete doelstelling het bedrijf op middellange termijn over te dragen, lang voor het met pensioen gaan van de ondernemer. Er zijn meer en meer ondernemers die eenmaal het bedrijf volgroeid is, het bedrijf wensen over te dragen en een nieuwe onderneming opstarten. Overnames kunnen daarenboven het gevolg zijn van onvoorziene omstandigheden (zoals overlijden, gezondheidsredenen of familiale omstandigheden). Verscheidene studies tonen ook aan dat een bedrijf overnemen minstens even belangrijk en rendabel is dan er zelf één te starten. De met succes overgenomen bedrijven hebben een grotere overlevingskans en stellen gemiddeld meer werknemers te werk dan nieuw opgerichte bedrijven.

De Vlaamse overheid zal de komende legislatuur een geïntegreerd beleid ontwikkelen waarin bewustmaking, informatie en begeleiding een cruciale rol spelen, geflankeerd door fiscale maatregelen (zoals de verdere aanpassing van de successierechten) en eventueel ook financiële incentives. Bij de uitwerking van dit beleid zullen de al bestaande instrumenten en initiatieven waar mogelijk ingeschakeld worden. Tevens zal er aandacht zijn voor benchmarking met het buitenland. Ten slotte dienen er op regelmatige tijdstippen simulaties plaats te vinden van de effecten van de vergrijzing op het ondernemersbestand zodat het beleid hier zo accuraat mogelijk op kan inspelen.

Gezien de vaststelling dat bedrijfsoverdrachten niet altijd gepaard gaan met de pensionering van de bedrijfsleider en het overnameproces een ingewikkeld proces is waarbij zowel psychologische, financiële, legale als fiscale aspecten een rol spelen, dienen de ondernemers in de eerste plaats bewust gemaakt te worden van het feit dat men continu aandacht moet hebben voor een mogelijke bedrijfsoverdracht en tevens van het feit dat een succesvolle overdracht tijdig dient voorbereid te worden. Om de ondernemers van deze noodzaak bewust te maken kunnen verscheidene sensibiliseringskanalen ingeschakeld worden, zoals directe kanalen, intermediaire organisaties en de beroepsorganisaties en -instituten van boekhouders en accountants. De rol van deze laatste zou erin kunnen bestaan dat zij de overname- en opvolgingsproblematiek ook pro-actief bij de ondernemers gaan aanbrenge.

Daarnaast zal ook bij de sensibilisering rond ondernemerschap aandacht gaan naar het overnemen van een zaak opdat kandidaat-ondernemers deze optie ook in overweging zouden nemen. Zowel Europees als Belgisch onderzoek wijst immers uit dat de meerderheid van de potentiële ondernemers het opstarten van een eigen zaak verkiest boven het overnemen van een bestaande zaak. Eens de ondernemers zich bewust zijn van de noodzaak van een tijdige voorbereiding van de overdracht, dienen ze gemakkelijk toegang te vinden tot voldoende informatie, advies, opleiding en begeleiding. Ook de kandidaat-overnemers moeten over voldoende informatie, advies en begeleiding kunnen beschikken zodat ze goed voorbereid het overnameproces kunnen doorlopen.

3.2.6. Integreerend ondernemerschapsbevorderend netwerk

Aansluitend bij de krachtlijnen uit het Actieplan Ondernemend Onderwijs stimuleert het **Vlaams Ondernemerschapsbevorderend Netwerk (VON)** de ondernemerscultuur in Vlaanderen. Het VON is een virtuele community die als netwerk fungeert voor haar leden. De leden van het VON zijn vooral intermediaire belangenorganisaties, organisaties op het vlak van ondernemerschapsbevordering en sectorfederaties, maar ook een aantal zuivere privé-bedrijven en tal van onderwijsinstellingen (zoals secundair scholen, hogescholen, universiteiten en de Vlerick Management School). De bedoeling is dat de informatie-uitwisseling tussen verschillende leden van het VON onderling en het Agentschap Ondernemen uiteindelijk de efficiëntie en de effectiviteit van zowel de subsidieverstrekking als van de dienstverlening van de Vlaamse overheid ten goede komen en verhogen. Via netwerking zullen de verschillende leden immers aangezet worden tot onderlinge kennis- en ervaringsuitwisseling, worden verschillende projecten gestimuleerd tot structurele samenwerking en worden de projecten ondersteund met hulpmiddelen of gemeenschappelijke tools om zo het optreden van de begunstigden beter op elkaar af te stemmen of te coördineren.

In het kader van het VON zal eveneens maximale samenwerking en integratie gezocht worden met andere al bestaande netwerken, zoals het Vlaams Innovatienetwerk (VIN) van het IWT en Competento van Syntra Vlaanderen en het virtueel kenniscentrum voor het vormen van ondernemerscompetenties.

3.2.7. Toegang tot kapitaal

We constateren dat er nog steeds een schaarste is aan risicokapitaal, zeker voor sectoren en projecten met een hogere risicograad of met een lange aanloop tot rentabiliteit. Hetzelfde geldt voor de kredietverlening door financiële instellingen. Er is blijvende aandacht nodig voor het instrumentarium. De fundamentelementen zijn door PMV gelegd om zowel faciliterend als ondersteunend op te treden. Bijzondere aandacht zal ook gaan naar de financiële begeleiding van gazellenbedrijven in speerpunt domeinen en gericht op internationale groei. De voorbije jaren zijn onder impuls van de Vlaamse regering heel wat initiatieven gelanceerd met als doel tegemoet te komen aan de financieringsproblematiek van ondernemingen.

Als investeringsmaatschappij van de Vlaamse overheid biedt de **ParticipatieMaatschappij Vlaanderen** vandaag een brede waaier van producten aan, die een gepaste financieringsoplossing bieden voor elke fase in de levenscyclus van een onderneming, van bij de prille opstart tot aan de groei en internationalisering. Deze financieringsproducten werken faciliterend en maken het – dankzij samenwerkingsverbanden met tal van belanghebbenden - gemakkelijker voor veelbelovende ondernemingen om financiering te vinden bij private risicokapitaal- en kredietverschaffers. Het is de bedoeling dat PMV de sleutelpositie die ze verworven heeft in de Vlaamse markt voor bedrijfsfinanciering verder uitbouwt.

De faciliterende werking van risicokapitaalinvesteringen is bewezen: elke investering maakt het voor ondernemers gemakkelijker om op hetzelfde moment of in een volgende fase middelen aan te trekken van andere kapitaalverstrekkers. Er zal door de minister bevoegd voor het overheidsinstrumentarium

met PMV worden op toegezien dat de continuïteit van die faciliterende werking verzekerd wordt. De diverse risicokapitaalinstrumenten die worden ingezet zijn: Vinnof, innovatie- en groeimezannine, KidsInvest, ARKImedes, SIFO, CultuurInvest en het Fonds Vlaanderen internationaal.

Tot slot zal het regelgevend kader van de **Winwinlening** snel worden aangepast om het toepassingsgebied van het instrument uit te breiden. De Winwinlening, die een belastingkrediet combineert met een overheidswaarborg, heeft haar nut bewezen bij de financiering van prille starters en kan ongetwijfeld ook voor een ruimere groep van kmo's de toegang tot financiering vergemakkelijken. Ook het bedrag dat volgens de formule van winwinlening kan uitgeleend worden zal worden verhoogd evenals de terugbetalingsmodaliteiten.

Ook het **Business Angels Netwerk Vlaanderen** (BAN Vlaanderen) zorgt er voor dat ondernemingen toegang krijgen tot financiering. Via haar rol als marktplaats tussen vragers en aanbieders van risicokapitaal en via het project Combifin creëert BAN Vlaanderen niet alleen een toegang tot kapitaal, ze verkort ook deze zoektocht voor de ondernemer. BAN Vlaanderen is de Vlaamse marktplaats waar ondernemers die kapitaal zoeken om te starten of te groeien en informele risicokapitaalverschaffers elkaar kunnen ontmoeten. Business angels investeren relatief kleine bedragen (in 2009 was de mediaan van de investeringen 130.000 euro) in ondernemingen met ambitie. Business angels investeren in regel in ondernemingen uit sectoren die ze kennen als actief of als voormalig ondernemer. Business angels zijn er dan ook zeker niet enkel voor hoogtechnologische ondernemingen, maar ook voor productie- en dienstverlenende ondernemingen. Naast geld brengen de angels ook kennis en contacten aan, waardoor business angel financiering ook de naam van "smart money" heeft gekregen.

Op initiatief van BAN Vlaanderen werd het Ark Angel Fund (AAF) opgericht. Het AAF is een ARKIV die de functie van co- en tweede-ronde-investeerder vervult en zo de financieringskloof voor ondernemers verkleint. BAN Vlaanderen is ook een van de organisatoren van het project Combifin waarbij ondernemers hun ondernemingsplan kunnen voorstellen aan een panel van financiers. Het schriftelijk advies van het panel stelt de ondernemer in staat om zijn financiële noden beter in te schatten en tevens direct de juiste financiers aan te spreken. Hierdoor wordt de zoektijd aanzienlijk verkleind. BAN Vlaanderen participeert bovendien actief in de organisatie van de kwaliteitsvolle ondernemingsplanwedstrijd Bizidee. Ze draagt zo niet alleen bij in het stimuleren van nakend ondernemerschap, maar ze beoogt ook de financiering en realisatie van goede ondernemingsideeën.

Eind 2010 loopt de subsidieperiode voor BAN Vlaanderen af en dient een nieuwe meerjarenoverkomst te worden gesloten. Na evaluatie van de bereikte resultaten zal worden onderzocht of het dienstenaanbod van BAN Vlaanderen of de wijze van subsidiëren dient te worden aangepast. In het bijzonder zal worden onderzocht of het opportuun is de rol van de business angel als mentor te stimuleren. Tevens kan worden nagegaan of via de afstemming en integratie van verscheidene al dan niet gesteunde initiatieven voor een (aspirant-) ondernemer een traject kan worden gecreëerd van idee tot effectieve onderneming.

3.2.8. Combinatie werk en privé

Uit de Vlaamse werkbaarheidsmonitor zelfstandige ondernemers 2007 blijkt dat "de werk-privé-balans door 34,5% van de Vlaamse zelfstandige ondernemers als problematisch ervaren wordt en door 10,9% zelfs als acuut problematisch. Deze cijfers liggen opvallend hoger dan bij de loontrekkenden. Uit de studie valt ook af te leiden dat de 30-39 jarigen, de zelfstandige ondernemers met personeel in dienst en de zelfstandige ondernemers actief in de horeca duidelijk meer problemen ondervinden met de combinatie werk en privé. De werkbaarheid van de arbeids situatie en in het bijzonder de hoge belasting voor het familiale leven zijn ontegensprekelijk een belangrijke drempel voor ondernemerschap; in het bijzonder voor vrouwen en personen met kinderen.

De tijd die een zelfstandige ondernemer aan zijn onderneming spendeert, is een gegeven waar de overheid moeilijk kan op ingrijpen. Het kunnen bepalen van de eigen werktijd en werkorganisatie maakt immers een wezenlijk onderdeel uit van het ondernemer zijn. De Vlaamse overheid kan wel ondersteunend optreden zodat ondernemen vanuit sociaal oogpunt aantrekkelijker wordt. Daarnaast dient de problematiek van de zelfstandige ondernemers te worden aangekaart en meegenomen bij de uitwerking van het nieuwe beleid voor kinderopvang en opvang van schoolgaande kinderen. Tot slot zal de overheid er zorg voor dragen dat de maatregelen die de ondernemers momenteel genieten om de combinatie werk-gezin te verlichten, zoals de Vliegende Ondernemer, kunnen behouden blijven. Voor een meer innovatief beleid terzake zal men aan de Stichting Innovatie & Arbeid van de SERV vragen deze problematiek nader te documenteren en suggesties en voorstellen te formuleren voor strategische beleids pistes.

3.2.9. Ruimte om te ondernemen

We streven naar efficiënte en duurzame bedrijfshuisvestingsmogelijkheden. Vanuit de bevoegdheid Economie zetten we in op de volgende globale doelstellingen met betrekking tot de ruimte:

- het voldoende voorzien van geschikte ruimte voor economische activiteiten in lijn met de economische ambities van Vlaanderen;
- het verhogen van de productiviteit in het ontwikkelingsproces van bedrijfshuisvesting;
- het bewerkstelligen van een duurzaam gebruik van de ruimte met een accent op herontwikkeling en brownfields;
- het verlengen van de houdbaarheid van bedrijventerreinen;
- het bouwen aan een draagvlak voor de bestemming en ontwikkeling van bedrijfshuisvestingsmogelijkheden.

Daartoe stroomlijnen we de verschillende initiatieven, doelstellingen en instrumenten tot een samenhangend bedrijfshuisvestingsbeleid. Om de verschillende instrumenten coherent en performant te kunnen inzetten, wordt een sectoraal decreet uitgewerkt en wordt nagegaan hoe vanuit Economie ook inspanningen kunnen worden ondernomen in samenhang met andere actoren en beleidsdomeinen.

- Decreet bedrijfshuisvesting (kaderdecreet ruimtelijke economie)

De bovenstaande globale doelstellingen (kunnen) worden vertaald in operationele doelstellingen en definities. Deze operationele doelstellingen houden verband met:

- het monitoren van de vraag naar en het aanbod aan bedrijventerreinen, de wijze waarop kwantitatieve taakstellingen voor verschillende types van bedrijventerreinen en voor de relevante schaalniveaus kunnen worden vastgesteld en gesignaleerd aan de bevoegde overheden;
- de mogelijkheden om de effectieve realisatie van bestemde terreinen zoveel als mogelijk te waarborgen en de doorlooptijd van bestemming tot realisatie te verkorten, met inbegrip van een meer professionele omgang met belanghebbenden;
- de verduurzaming van de terreinen op het vlak van de inrichting;
- het verlengen van de 'houdbaarheidsdatum' van de in gebruik genomen terreinen door een goed beheer en een doordachte uitgifte, stimulansen om herontwikkelingen van verouderde terreinen en brownfields te faciliteren en onbenutte terreinen te activeren;

- de mogelijkheden om informatieve en financieel ondersteunende instrumenten te voorzien om een economisch locatiebeleid te voeren, in het bijzonder op vlak van O&O-vestigingsmilieus, starters en doorgroeiers, Seveso-activiteiten, gedwongen herlokalisaties en verweefbare activiteiten.

Voor bovenstaande operationele doelstellingen en thema's wordt onderzocht hoe een sectoraal decreet en de bijhorende uitvoeringsbesluiten daar op de juiste manier kunnen aan bijdragen. Het decreet zorgt alleszins voor het samenbrengen en structureren van de bestaande decretale grondslagen uit het decreet Ondersteuningsbeleid van 2003 en het programmadecreet van 2003 ter begeleiding van de begroting 2004 en dit voor onder meer de financiële ondersteuningsmaatregelen voor bedrijventerreinen (niet noodzakelijk te beperken tot subsidies zoals tot dusver) en voor bedrijventra voor starters en doorgroeiers en het van toepassing stellen van het hoogdringend karakter bij onteigeningen voor bedrijventerreinen. Parallel daarmee wordt nagegaan hoe de afstemming met de codex Ruimtelijke Ordening en het decreet Grond- en Pandenbeleid moet worden bereikt. We zorgen intussen voor continuïteit voor de bestaande maatregelen en initiatieven en voorzien dat de Vlaamse Regering het organisatorisch kader waarborgt, onder meer door een wijziging van het Besluit van de Vlaamse Regering van 7 oktober 2005 over de opdrachten van het Agentschap Ondernemen zodat de inspanningen vanuit Economie maximaal gecoördineerd en doelmatig georganiseerd kunnen worden.

We zorgen niet enkel voor de juridische grondslag voor een duurzaam bedrijfshuisvestingsbeleid maar leggen uiteraard ook een aantal inhoudelijke klemtonen.

- Extra bedrijfshuisvestingsmogelijkheden

We streven ernaar dat er voldoende bouwrijpe bedrijfskavels op de markt zijn, op de juiste plaats en geschikt voor de behoeften die er leven in de economie en die we beleidsmatig willen faciliteren. Er moet meer flexibiliteit komen met betrekking tot de lokale en bovenlokale terreinen en dit zowel op vlak van de bestemmingsvoorschriften, de interpretatie ervan en de concrete uitgifte.

We zorgen tegelijk voor een grotere betrokkenheid en inbreng bij de bestemmingsprocessen op de diverse bestuursniveaus. Ook het middenveld wordt via het Resoc uitgenodigd om locatievoorstellen te doen en af te wegen en om bij te dragen aan een actieve draagvlak-opbouw. Naast de scherpere onderbouwing van taakstellingen en de procedure-aspecten (onder meer de voorziene adviesverlening), besteden we aandacht aan flankerende programma's waarbij naast het zoeken naar geschikte locaties er meer aandacht moet gaan naar het wegwerken van knelpunten die een bestemming als bedrijventerrein of realisatie achteraf dreigen te hypothekeren.

We verwachten niet alle heil van bijkomende bedrijventerreinen alleen. In de eerste plaats moet de benutting van de bestaande terreinen geoptimaliseerd worden door onder meer onbenutte kavels sneller op de markt te krijgen en door inbreidingsprojecten. Er moet ook een strategie komen om de economische revalorisatie van de verouderde terreinen en de brownfields sneller op gang te trekken.

Daarnaast hebben we ook aandacht voor verwevingstrategieën in de stadsregio's en winwinmogelijkheden in het buitengebied. We onderzoeken de mogelijkheden van huisvesting van economische activiteiten in bestaande panden, ook typisch rurale gebouwen en de praktijk van bedrijfsverzamelgebouwen en dit in overleg met de landbouwsector.

We dragen bij aan een objectief kader om hinder af te wegen bij solitaire, verweven of zonevreemde vestigingen. Specifiek voor de zonevreemde bedrijven kan onderzocht worden of een generiek afwegingskader kan bijdragen aan een ruimtelijke oplossing en/of er andere incentives kunnen gegeven worden aan lokale besturen om de rechtszekerheid van zonevreemde ondernemingen versneld te garanderen worden.

- Aandacht voor O&O-vestigingsmilieus

Momenteel voorziet het subsidiebesluit bedrijventerreinen een verhoogde steun voor wetenschapsparken die gelinkt zijn aan de universiteiten. Incubatoren en bedrijventra specifiek opgestart voor starters (al dan niet voor een welomlijnde doelgroep) kunnen ondersteund worden op basis van het subsidiebesluit bedrijventra en doorgangsgebouwen, zij het dat de steun vrij beperkt is qua % en maxima. Gelet op het belang van aantrekkelijke O&O-vestigingsmilieus en/of innovatieve activiteiten willen we de doelmatigheid van deze beide regelingen onderzoeken.

Initiatieven die onze economische ambities weerspiegelen, moeten krachtig en doelmatig ondersteund worden. Of voor vestigingsmilieus voor O&O en innovatieve activiteiten naast de subsidies voor de 'bakstenen' ook andere kosten moeten kunnen ondersteund worden zal in samenwerking met de minister bevoegd voor innovatie mee onderzocht worden. Tevens zal ook nagegaan worden in hoeverre gezamenlijke inspanningen op vlak van bijvoorbeeld branding of grensoverschrijdende netwerking een extra stimulans voor dergelijke clusters kunnen betekenen.

- Economisch locatiebeleid

Het Agentschap Ondernemen zal - in samenwerking met andere organisaties zoals de lokale besturen, publieke en private aanbieders van vastgoed, intercommunales, POM's, projectontwikkelaars, en vastgoedmakelaars - ondernemers en bedrijven helpen bij hun zoektocht naar een geschikte locatie op een bedrijventrein. Het kan dan zowel gaan om startende ondernemers als om bedrijven in expansie. Daarbij zal bijzondere aandacht gaan naar problematische ruimtevragers (bedrijven omwille van regelgeving ruimtelijke ordening geremd in hun expansie of zelfs bedreigd in hun voortbestaan)

Daarnaast zal het Agentschap Ondernemen bedrijven eveneens informeren over de toepasselijke wetgeving op het vlak van ruimtelijke ordening en de stedenbouwkundige en milieutechnische vergunningsvoorwaarden afdtoetsen.

- Herontwikkeling van verouderde bedrijventerreinen en brownfields

We ontwikkelen een strategie om sneller en effectiever de herontwikkeling van verouderde bedrijventerreinen en brownfields te kunnen aanpakken. Daarbij onderzoeken we of de bestaande driesporenaanpak (detailonderzoek op kavelgebruik en daarop gebaseerde onderhandelingen met eigenaars ter vermarkting, voorbereiden van een doordachte herontwikkeling via de trajectenregeling en ten slotte de verhoogde subsidiëring voor de herontwikkeling van verouderde terreinen en brownfields) afdoende is enerzijds en anderzijds hoe de brownfieldconvenantenregeling selectiever voor economische revalorisaties kan worden aangewend en herbestemmingen zoveel als mogelijk kunnen vermeden worden. Vooreerst zullen we een beter zicht moeten krijgen op die terreinen waar structurele ingrepen noodzakelijk zijn en die niet altijd rendabel kunnen gefinancierd worden. Daarnaast dringt ook een evaluatie van de effectiviteit van zachte vormen van vermarkting (via de onderhandelingen met eigenaars) zich op en wordt de opportuniteit onderzocht van hardere maatregelen zoals heffingen en het gebruik van het onteigeningsinstrumentarium.

Ook in functie van het bereiken van deze activeringsdoelstelling zal moeten nagedacht worden over de wijze waarop de te desaffacteren percelen – die percelen of delen van terreinen waarover consensus bestaat dat ze niet meer voor bedrijfshuisvesting in aanmerking komen – effectief ook herbestemd worden. Dit vergt een beleidsdomein- en beleidsniveau-overschrijdend debat over de mogelijke initiatiefnemers, de vergoeding van de eigenaars, de financieringsmogelijkheden bij eventuele flankerende maatregelen en de mogelijkheden van de planologische ruil. Over desaffectatie en planologische ruil formuleren we voorstellen aan de bevoegde minister.

Verouderde terreinen en brownfields herontwikkelen vergt echter in hoofdzaak een projectmatige aanpak. Sinds het brownfielddecreet van 30 maart 2007 bestaat er een wettelijk kader om herontwikkelingsprojecten voor verwaarloosde en onderbenutte terreinen te stimuleren.

Ondertussen hebben we voor 21 van de 42 ontvankelijk en gegrond verklaarde projecten, die eind 2007 naar aanleiding van een open oproep werden ingediend, een convenant ondertekend en kunnen deze projecten opstarten. Voor elk van deze Brownfieldprojecten zal een projectstuurgroep worden opgericht die moeten waken over de vooruitgang van het project en hierover aan de Vlaamse Regering zal rapporteren. We zullen ook alles in het werk stellen om de 21 resterende ontvankelijk en gegrond verklaarde projecten uit de eerste oproep waar mogelijk evenzeer tot een convenant te brengen.

Wij blijven de brownfieldontwikkeling door middel van brownfieldconvenanten stimuleren. Daarom onderzoeken we de mogelijkheid om in de eerste helft van 2010 een nieuwe oproep te lanceren op basis van de huidige decretale bepalingen en voorbije beslissingen van de Vlaamse Regering. Onze prioriteit gaat daarbij naar brownfieldprojecten die economische herbestemming als finaliteit hebben. De Brownfieldcel wordt opgedragen om ter zake een visienota met plan van aanpak uit te werken.

In 2010 wensen wij in overleg met de minister bevoegd voor leefmilieu, tevens een grondige meta-evaluatie door te voeren van het experimentele Brownfielddecreet van 30 maart 2007 en de uitvoering ervan tot op heden. In het kader van deze evaluatie zal een panel van experts beleidsaanbevelingen opmaken voor de Vlaamse regering en zal een duurzaam kader voor de brownfieldontwikkeling in Vlaanderen gecreëerd worden.

De huidige door de Vlaamse regering gemandateerde onderhandelaars, toegevoegd aan de brownfieldcel, zullen hun taak verder zetten en de onderhandelingen voeren voor de resterende convenanten. Daarnaast zullen zij de Vlaamse Regering vertegenwoordigen in de op te richten projectstuurgroepen.

- Sneller bouwrijpe kavels ter beschikking hebben

We zetten zowel in op het verkorten van de doorlooptijd van planning tot realisatie van bedrijventerreinen als op het vereenvoudigen van de vergunningenpraktijk op goed ingerichte en beheerde bedrijventerreinen.

Regelgeving en procedures zorgen ervoor dat de doorlooptijd van zoekzone tot realisatie ontmoedigend lang is. Het is van groot belang om op elk van de aspecten die de realisatietijd kunnen verkorten, te gaan ingrijpen. Naast de lange planningsprocessen zelf, verloopt ook na de bestemming nog veel tijd vooraleer gronden effectief bouwrijp kunnen worden gemaakt. Eén van de pijnpunten is de grondverwerving. Publieke ontwikkelaars moeten sneller in gang kunnen schieten, maar moeten ook oog hebben voor eventuele PPS-constructies als dat de voortgang van het realisatieproces kan bevorderen. Er moet ook werk worden gemaakt van een doelmatigere onteigeningspraktijk en waar mogelijk, van een verbeterde regelgeving hieromtrent. Ten slotte moet een betere coördinatie met bijvoorbeeld aan de terreinontwikkeling gekoppelde wegeniswerken, vertragingen vermijden. Contacten tussen verschillende betrokken overheden moeten daarom ook beter op elkaar worden afgestemd.

Maar ook eens een terrein bouwrijp is gemaakt, kost het bedrijven nog steeds veel moeite en tijd vooraleer ze effectief bedrijfsgebouwen kunnen beginnen optrekken of aanpassen. Net zoals voor kleine werken aan woningen zou vrijstelling van vergunningen moeten kunnen overwogen worden voor kleine werken aan bedrijfsgebouwen op bedrijventerreinen zoals luifels of fietsenstallingen. In samenspraak met de minister bevoegd voor Ruimtelijke Ordening zal onderzocht worden in hoeverre de hele vergunningsverlening kan vereenvoudigd worden op bedrijventerreinen die een goedgekeurd inrichtingsplan hebben.

- *Beheer*

Het beheer van bedrijventerreinen heeft als doelstelling om de levensduur van bedrijventerreinen te verlengen. Vandaag worden bepaalde aspecten van beheer (beheers- en uitgifteplannen) gestimuleerd via het subsidiebesluit bedrijventerreinen. Er zal onderzocht worden of bepaalde maatregelen decretaal dienen geregeld te worden (bijvoorbeeld terugkooprecht) en op welke wijze andere initiatieven die een betere kwaliteit beogen (bijvoorbeeld groenonderhoud of parkmanagement) optimaal kunnen gestimuleerd worden.

- *Kleinhandelsbeleid*

Kleinhandel is de motor van een vitaal stedelijk weefsel. Grootschalige detailhandel in de periferie van de kerngebieden leidt vaak tot een afname van de economische activiteit in de binnenstad met een bedreigend effect op de levensvatbaarheid van de centra. Het kernversterkend karakter van de detailhandel, vormt daarom een van de uitgangspunten voor de beleidsvisie 'Winkelend Vlaanderen' die in het regeerakkoord is opgenomen.

Tijdens de ontwikkeling van deze visie zal uitdrukkelijk aandacht geschonken worden aan de ruimtelijke aspecten van dit verhaal. In overleg met de minister van Ruimtelijke Ordening, zal het afwegingskader voor de inplanting van grootschalige detailhandel conform het regeerakkoord worden uitgevoerd.

3.3. Een meer groene economie

Het ambitieuze klimaatbeleid van de Europese Unie en de onderhandelingen voor een nieuw internationaal klimaatverdrag wijzen op de toenemende invloed van de economie op het milieu, maar ook op de cruciale rol van het klimaat in de verdere ontwikkeling van de wereldeconomie. Met een meer groene economie bieden we zowel de mens als de planeet waarop hij leeft een beter toekomstperspectief. Het milieu is voor ons de drijfveer van duurzame sociaaleconomische groei.

De ontwikkeling van een groene economie staat centraal in het nieuw economisch beleid van de Vlaamse Regering. Het Pact 2020 reikt zowel op micro – de open ondernemer – als op macro vlak – een groen stedengewest – een aantal prioriteiten aan voor de ontwikkeling van een groen economisch beleid met de creatie van groene jobs en de ontwikkeling van kennis en innovatie voor groene toepassingen en hernieuwbare energie. Een **‘masterplan groene economie’** zal hieraan invulling geven en een geïntegreerd beleid mogelijk maken.

Hernieuwbare energie of eco-efficiënte materialen, producten en diensten zorgen voor een daling van de milieudruk, maar leiden ook tot de creatie van tal van groene jobs en versterken de concurrentiepositie van onze bedrijven. Kennisontwikkeling en innovatie bieden onze economie nieuwe groeikansen. De Vlaamse Regering wil een voorbeeldfunctie vervullen met betrekking tot een duurzaam materialenbeleid en optimaal gebruik maken van het cradle-to-cradle principe. Hiertoe zal samenwerking worden gezocht met lokale besturen en instellingen, onderzoekscentra en bedrijven die mee een voorbeeldfunctie willen vervullen.

3.3.1. Vergroening van de economische beleidsinstrumenten

We zullen de instrumenten van het economisch beleid heroriënteren om de vergroening van onze economie mee te helpen bewerkstelligen. Door onder meer fiscale stimulansen en een meer gerichte ecologiepremie zal een snellere toepassing van duurzame bedrijfsprocessen in onze economie worden aangemoedigd. Ook zullen in tal van sectoren ondernemingen worden aangezet om een eco-efficiëntiescan door te voeren.

3.3.2. De heroriëntering van de ecologiepremie

De ecologiepremie is een financiële tegemoetkoming aan ondernemingen die ecologie-investeringen realiseren in het Vlaamse Gewest. De maatregel heeft tot doel om bedrijven er toe aan te zetten om het productieproces milieuvriendelijk en energiezuinig te organiseren. De Vlaamse overheid neemt daarbij een gedeelte van de extra kosten die dergelijke investeringen met zich meebrengen voor haar rekening.

In de toekomst zal in overleg met de minister bevoegd voor leefmilieu onderzocht worden hoe de ecologiepremie gericht ingezet kan worden om de transformatie naar een groene economie te bewerkstelligen. Bij deze gedeeltelijke heroriëntering van de ecologiepremie kan onder andere gedacht worden aan:

- het ontwikkelen van een nieuwe steunregeling voor **strategische ecologieprojecten** voor investeringen vanaf een bepaald bedrag en voor projecten die een globale/integrale milieu- en of energieoplossing op bedrijfsniveau bieden, met gesloten energie- (hernieuwbare energie) en materiaal kringlopen (duurzaam materialenbeleid) (parallel aan het systeem van strategische investeringssteun en strategische opleidingssteun);

- steun voor **ecologische demonstratieve investeringsprojecten** met een strategisch karakter. Het gaat hier om ecologische demonstratieprojecten die een duidelijk milieuvoordeel opleveren en/of energiebesparend zijn voor de globale bedrijfsvoering;
- het voorbehouden van het **call-systeem met wedstrijdformule** en de limitatieve technologieënlijst voor projecten tot een bepaald investeringsbedrag.

3.3.3. Optimalisering dienstverlening van het Agentschap Ondernemen

Het Agentschap Ondernemen zal bedrijven informeren over het belang en het nut van groene investeringen. Hierbij zal ondermeer gebruik gemaakt worden van een **milieuchecklist** die bedrijven toelaat om binnen een kort tijdsbestek een inzicht te krijgen in alle milieurelevante gegevens van hun bedrijf en in de wettelijke milieuplichtingen, maar ook van een **eco-efficiëntiescan** die ontwikkeld werd door OVAM en al uitgevoerd werd bij 1000 bedrijven door gespecialiseerde adviesbureaus.

Op basis van de ervaringen uit het verleden en de evaluatie van de eco-efficiëntiescan en de andere instrumenten, zal – in samenwerking met alle betrokken actoren – onderzocht worden of er nood is aan een aangepaste versie van de eco-efficiëntiescan die door dienstverleners met het bedrijf kan worden afgenomen binnen een realistisch en haalbaar tijdsbestek. De uitkomst van het scanproces moet de bedrijven helpen om een zicht te krijgen op hun eco-efficiëntie-verbeterpotentieel en hen helpen hun weg te vinden in het flankerend rechtstreeks (subsidies, financiering) en onrechtstreeks (gesteunde cleantech projecten, kenniscentra) overheidsaanbod, maar ook in de markt van de private dienstverleners en implementeerbare technologische oplossingen.

Het Agentschap Ondernemen zal eveneens de mogelijkheid verkennen om de **kmo-portefeuille** aan te vullen met een milieupeiler voor bijkomend doorgedreven expertenadvies wanneer effectief wordt overgegaan tot implementatie van aanbevelingen die volgen uit het uitvoeren van een eco-efficiëntiescan.

Om bedrijven te sensibiliseren voor de energieproblematiek en zuiniger te laten omspringen met energie, zal het Agentschap Ondernemen verder informatie bieden aan kmo's over rationeel energiegebruik en de economische haalbaarheid van aanbevolen investeringen die tot een meer rationeel gebruik kunnen leiden. Hierbij zal in eerste instantie gebruik gemaakt worden van een **energiescan** die het energiegebruik van een bedrijf in kaart brengt en mogelijke efficiëntieverbeteringen aangeeft. Voor advies bij nieuwbouw wordt een vergelijkbare aanpak gehanteerd. Met een EFRO-project wordt deze dienstverlening tijdelijk versterkt door flankerende specifieke subsidiëring van meer diepgaand thematisch vervolgadvis door een extern energie-adviesbureau. Op basis van een grondige evaluatie van de resultaten van dit EFRO-project zal onderzocht worden of het zinvol en haalbaar is om deze subsidiëring op een andere wijze – bijvoorbeeld als bijkomende pijler in de **kmo-portefeuille** – verder aan te bieden.

De uitbouw van een groene economie impliceert niet alleen meer energie-efficiëntie maar ook het verzorgen van een optimale energievoorziening voor Vlaanderen, met bijzondere aandacht voor de ontwikkeling van alternatieve en hernieuwbare vormen van energie. De Vlaamse Regering kiest resoluut voor het naleven van de gewestelijke bijdrage tot de Belgische doelstellingen opgenomen in de Europese doelstellingen en internationale bepalingen ter zake, temeer daar deze strategie zowel de in de groene economie investerende kennisinstellingen en bedrijven ten goede komt. De problematiek van de ontwikkeling van **Smart Grids** biedt hiertoe een optimaal aanknopingspunt.

3.3.4. Logistiek en Mobiliteit

Op het vlak van de logistiek en de mobiliteit zal specifiek aandacht worden besteed aan de uitbouw van een slim logistiek netwerk dat ten dienste staat van zowel de burger als de ondernemer, en dat inspeelt op de nood aan een groene, koolstofarme economie. Zo wordt het belang van de ontwikkeling van Vlaanderen als slimme draaischijf van Europa in de verf gezet. Gelet op de veelheid aan initiatieven die er momenteel worden ondernomen door tal van actoren dringt een afstemming maar tevens ook een organisatorische verankering zich op. De **stuurgroep POM** en de **Task Force logistiek** moeten deze afstemming bewerkstelligen en zorgen voor een juiste continuering van de provinciale logistieke platformen. We streven er daarbij naar om het concept ‘extended gateway Vlaanderen’ verder te implementeren. Zo zetten we in op een economisch locatiebeleid als hefboom voor clustering en bundeling van transportstromen en bieden we ondersteuning aan de promotoren en marktpartijen die hiertoe bijdragen.

Ook voor de luchthavens moeten de juiste initiatieven worden ondernomen om ze te positioneren binnen dit logistiek netwerk maar tevens ook om de hinder ervan tot een aanvaardbaar niveau terug te dringen. Voor **START** blijven de eerder gedefinieerde strategische projecten de leidraad voor de beleidsontwikkeling, maar tevens dringt een verdere bestuurlijke verankering, met inbegrip van een gebiedswerking zich op om het draagvlak voor de luchthaven en de uitvoering van remediërende acties te verzekeren. Specifieke aandacht moet gaan naar de rol die het hele reconversiegebied Vilvoorde-Machelen kan spelen in het toekomstperspectief voor de luchthaven van Zaventem.

3.3.5. Duurzame ontwikkeling

Het uiteindelijke succes van een vlotte omschakeling naar een groene economie, als bouwsteen van het DNA van de Vlaamse samenleving, is inherent verbonden aan de ontwikkeling van een geïntegreerd en doordacht beleid ten behoeve van de komende generaties, door het realiseren van de doelstellingen van het Pact 2020, waarbij zowel de ecologische, de sociale als de economische belangen elkaar moeten aanvullen en ondersteunen. De groene economie bouwt immers voort op de principes van duurzame ontwikkeling, waarbij niet alleen het milieu, maar ook de sociale en economische ontwikkeling van onze maatschappij centraal staan.

3.4. Meer groeiende ondernemingen

Het belang van groeiende bedrijven in onze maatschappij is niet te ontkennen. Zij dragen immers het meeste bij tot de economische groei en tot de tewerkstelling. Naast het klassieke instrumentarium ter ondersteuning van strategische investeringen onderkennen we daarom de noodzaak om een specifiek beleid uit te werken van snelgroeiende ondernemingen stimuleert. Tegelijk moeten we onze inspanningen voor het aantrekken en de goede begeleiding van buitenlandse investeringen op een optimale manier voortzetten.

3.4.1. Klassieke instrumenten

Het systeem van steun voor strategische investerings- en opleidingsprojecten zal verder aangewend worden om de strategisch belangrijke bedrijfsinvesteringen en –opleidingen op peil te houden en uiteindelijk te doen toenemen. Hierdoor wordt de oprichting van nieuwe bedrijven en de doorgroei van bestaande bedrijven gestimuleerd. Dit systeem van strategische investerings- en opleidingssteun is van toepassing op:

- investeringen van meer dan 8 miljoen euro van kleine en middelgrote ondernemingen in heel Vlaanderen en van grote ondernemingen in de regionale steungebieden;
- opleidingen van minstens 450.000 euro van kleine, middelgrote en grote ondernemingen in heel Vlaanderen.

Met het oog op een nog efficiëntere aanwending zal het systeem van strategische investerings- en opleidingssteun grondig geëvalueerd worden. Hierbij zullen we rekening houden met de gewijzigde economische situatie en het EU-kader met een nieuwe regionale steunkaart. Zo zal dan ook in overleg met de minister bevoegd voor leefmilieu onderzocht worden of er – met het oog op een vergroening van de Vlaamse economie - een derde luik van strategische ecologiesteun aan toegevoegd kan worden en of het systeem sectorselectief gemaakt kan worden.

3.4.2. Gazellen en gazellensprong

Het is van groot belang dat er voldoende aandacht wordt besteed aan het groeipotentieel dat aanwezig is bij de Vlaamse ondernemingen. Meer doorgroei van bestaande ondernemingen is dan ook één van de doelstellingen van het Pact 2020. Het hoeft geen betoog dat dit wil zeggen dat deze ondernemingen spelers zijn in een internationale context. Ook innovatie, in het bijzonder in de speerpunt domeinen, is een belangrijke motor voor de groei van bedrijven. Innovatie is voor vele bedrijven een noodzaak, willen ze kunnen overleven en doorgroeien in een steeds meer competitieve wereld. Bovendien zorgen innovaties niet alleen voor groei in het innoverende bedrijf zelf, ze creëren ook toegevoegde waarde wanneer ze binnen andere bedrijven of in de maatschappij toegepast worden.

Door het grote belang van de snelle groeiers voor de Vlaamse economie en door de specifieke knelpunten waarmee de Gazellen geconfronteerd worden is het belangrijk om bovenop het generische kmo-beleid, een specifiek beleid te voeren gericht op de snel groeiende en potentieel snel groeiende ondernemingen zodat deze hun verkregen groei kunnen consolideren en vervolgens kunnen doorgroeien. Dit beleid zou bestaan uit het stroomlijnen en beter bekendmaken van bestaande initiatieven die relevant zijn voor de snelle groeiers en het initiëren van nieuw beleid om de overige knelpunten te overwinnen. Een overheidsbeleid gericht op groeiende bedrijven speelt zowel in op de

externe factoren zoals kapitaal als op **interne factoren** zoals management en organisatie. Vanuit die optiek wordt vanuit de overheid BAN Vlaanderen ondersteund.

Met de introductie van de **Gazellensprong** zal er een extra inspanning komen voor het tot stand brengen van internationale doorgroeibedrijven. De Gazellensprong omvat een geheel aan maatregelen gericht op snelgroeiende ondernemingen en potentiële snelle groeiers. Deze maatregelen hebben als doel bedrijven bij te staan bij het overwinnen van de groeipijnen die met een sterke en snelle expansie gepaard gaan en bedrijven bij te staan met de overgang van de meer lokale markt naar de internationale.

Naast de professionele begeleiding, coaching en ervaringsuitwisseling van de snelle groeiers zal de Gazellensprong ook maatregelen omvatten specifiek gericht op de potentiële snelle groeiers, zodat deze in de toekomst kunnen instaan voor de vernieuwing van de markt en de rol van de huidige Gazellen kunnen overnemen als groeimotor van de Vlaamse Economie. Dit is essentieel aangezien dat, naast de bedrijven die wensen te groeien, er potentiële Gazellen zijn die moeten groeien om een kritisch deel van de markt te veroveren of om optimaal van schaalvoordelen gebruik te kunnen maken om door te stoten naar het internationale niveau.

Gazellen worden meer dan andere ondernemingen geconfronteerd met specifieke problemen. Deze groeipijnen situeren zich vooral rond het aanwerven en ontslagen van personeel, het aanpassen van managementtechnieken en organisatiestructuur aan de nieuwe situatie, het aanpassen van interne processen en systemen van data-flow en tot slot de toegang tot kapitaal. Door het met elkaar in contact brengen en het coachen van de snelle groeiers kunnen deze van elkaar leren en bepaalde organisatorische en management gerelateerde knelpunten overwinnen. Ook de potentiële groeiers kunnen in het zogenaamde “groeinetwerk” ondergebracht worden zodat deze van het voorbeeld van de volwassen Gazellen kunnen leren. Ook de overheid kan hieruit leren welk faciliterend beleid optimaal tegemoet komt aan snelle groeiers. Voor de concrete invulling van het Gazellenbeleid maken we gebruik van wetenschappelijke inzichten en beleidservaringen via het Steunpunt STOIO en overleggen we met de ondernemersorganisaties.

3.4.3. Aantrekken en begeleiden van buitenlandse investeerders

Naast het stimuleren van Vlaamse gazellen willen wij eveneens een substantiële verhoging van het aandeel van Vlaanderen in de buitenlandse directe investeringen in Europa realiseren.

Een doeltreffend acquisitiebeleid veronderstelt o.m. een efficiënte regiomarketing, een snelle detectie van mogelijke kandidaat-investeerders, een duidelijke en volgehouden briefing van kandidaat-investeerders over onze sterke troeven ten opzichte van de ons omliggende regio's en een intensieve begeleiding van de kandidaat-investeerders bij selectie van sites, de site-visits en het eventueel daaropvolgende investeringstraject (omgevingsfactoren, vergunningen, financiering en subsidies...).

Flanders Investment and Trade (FIT) en het Agentschap Ondernemen beschikken over sterke complementaire netwerken om deze acquisitie- en onthaalfunctie efficiënt en effectief te organiseren. Wij zullen er op toezien dat FIT en Agentschap Ondernemen hun krachten bundelen om dit acquisitie- en begeleidingsproces optimaal op elkaar af te stemmen

Het buitenlands netwerk van **Flanders Investment and Trade** met zijn Vlaamse Economische Vertegenwoordigers, Investment Deputees en Technologieattachés zoeken naar mogelijke kandidaat-investeerders in onze regio en zorgen samen met de centrale FIT-diensten in Brussel voor een professionele briefing van de kandidaat-investeerders over de Vlaamse/Belgische troeven in een internationale context.

De provinciale diensten van het **Agentschap Ondernemen** worden ingeschakeld vanaf het moment dat concrete informatie over vestigingsmogelijkheden dient geleverd en eventueel aansluitend site-

visits in Vlaanderen dienen te worden georganiseerd. Eenmaal gekozen voor Vlaanderen zal het Agentschap Ondernemen instaan voor de verdere begeleiding van de investeerders met hun investeringsproject.

3.5. Een meer innovatieve en kennisintensieve economie

De kern van het transformatieproces zit in het snel realiseren van een radicale overgang naar een meer innovatieve en kennisintensieve economie. Vanuit het economische beleid zullen we krachtige stimulerende en omkaderende initiatieven nemen op meso-niveau met een vernieuwend sectorbeleid, maar eveneens op het niveau van de onderneming door de uitbouw van een beleid voor de efficiënte verspreiding van nieuwe kennis.

3.5.1. Vernieuwend sectorbeleid

De Vlaamse Regering wil nieuwe beloftevolle activiteiten binnen de Vlaamse economie beter laten ontwikkelen en de competitiviteit van de klassieke sterke sectoren sterk omkaderen met een pro-actief beleid. De Vlaamse Regering heeft een traditie opgebouwd van interactieve beleidsontwikkeling met sociale partners en andere stakeholders. Voor de transformatie van de economie wil de Regering in samenwerking met deze strategische partners een vernieuwend beleid vorm geven dat - rekening houdend met de uiteenlopende condities en behoeften in de verschillende economische sectoren en speerpunt domeinen - de lange termijndoelstellingen van ViA kan realiseren. Economische clusters van bedrijven en daaraan gelieerde instellingen (zoals onderzoekscentra) in gespecialiseerde domeinen zijn één van de belangrijkste hefboomen die Vlaanderen heeft om economische activiteit met hoge toegevoegde waarde te verankeren en internationaal te valoriseren.

Voor dit vernieuwend sectorbeleid wordt voortgebouwd op de ervaring met de Rondetafels in een aantal sectoren, maar er zal meer worden gefocust op strategische agenda's voor het ontwikkelen van toekomstpotentieel van de Vlaamse economie. De rondetafelmethodiek heeft ook als doel een optimale afstemming met en betrokkenheid van alle bevoegde ministers te realiseren.

Een economie is in een constante evolutie en het overlegmodel moet hier met mee evolueren. In de kenniseconomie zijn er nieuwe partners zoals de kennisinstellingen die een steeds belangrijkere economische rol spelen. Er zijn ook nieuwe activiteiten en sectoren die opkomen en oude die van aard veranderen door de voortschrijdende kennisintensivering van de economie. We evolueren naar een kennisgedreven duurzame diensteneconomie, waarin landbouw en industrie essentiële sokkels blijven. Het transformatieproces is immers specifiek voor verschillende sectoren. Hiervoor wordt een methodiek ontwikkeld die met een paar pilootstudies in 2010 zal worden op punt gesteld. Deze aanpak van het vernieuwde sectorbeleid zal deel uitmaken van overleg in de schoot van VESOC.

De toekomst van traditionele sectoren, zoals dit aan de orde is in de rondetafel met automobielsector, ligt in een nieuw innovatie ecosysteem dat rond nieuwe concepten wordt opgebouwd via sectoroverschrijdende samenwerking. Nieuwe niches en toekomstclusters moeten daarvoor worden geïdentificeerd en via een volgehouden beleid verder worden aangemoedigd. Deze problematiek is bijzonder belangrijk in het licht van de aanhoudende inkrimping van onze industriële sectoren. We zullen een **staten-generaal van de industrie** houden om een integrale aanpak voor de ganse secundaire sector te onderzoeken en te overleggen. We willen een toekomst helpen uittekenen voor de industriële tewerkstelling en toegevoegde waarde in Vlaanderen.

Het model van strategische agendasetting zal echter voor alle belangrijke economische sectoren worden ontwikkeld, ook in de dienstensectoren die van groeiend belang zijn voor de toekomst van Vlaanderen. Door deze horizontaal consistente aanpak in strategische prioriteitsstelling wordt het ook mogelijk om sectoroverschrijdende afwegingen te maken en geïntegreerde projecten op te zetten.

- Ronde tafels “plus” met de klassieke sectoren

In de voorbije periode is al ervaring opgedaan met het model van Rondetafels in sectoren als automobiel, chemie en textiel en hout, om binnen het algemeen kader van een flankerend beleid agenda's te ontwikkelen voor het oplossen van specifieke knelpunten. De crisis heeft hard toegeslagen in deze sectoren zodat een actualisatie nodig is maar ook een mechanisme om volgehouden en gecoördineerde inspanningen te leveren. Met het Pact 2020 en de ViA-doorbraken voor de transformatie van de Vlaamse economie is het perspectief van het overleg verschoven van de korte naar de langere termijn, van een reactieve naar een pro-actieve strategie en van een ad hoc benadering naar een gestructureerd en structureel uit te bouwen overleg.

Om die ambities waar te maken wordt een vernieuwd model van Rondetafel ontwikkeld dat een centraal instrument wordt van het economische transformatiebeleid. Uitgaande van de bestaande grote economische sectoren en sectorfederaties zullen agenda's voor toekomstgerichte economische ontwikkeling worden opgesteld, waarbij nieuwe actoren en desgevallend andere sectoren betrokken worden. Daarvoor wordt een methodiek op punt gesteld waarin de analyse van het strategische toekomstpotentieel samengaat met het proces van identificatie van partners voor het opstellen van roadmaps naar nieuwe business modellen voor toegevoegde waardecreatie. Hierin wensen we uitdrukkelijk ook de landbouwsector en de agro-voedingssector ten volle te betrekken, zodat bestaande en nieuwe instrumenten van economisch beleid ook deze bedrijfstakken ten goede komen.

- Uitbreiding naar de dienstensectoren

Het vernieuwend proactieve beleid gericht op de klassieke sectoren dient uitgebreid te worden tot nieuwe dienstensectoren (financiële activiteiten, vrije beroepen,...). De dienstensectoren zijn van nature uit meer gefragmenteerd dan de klassieke sectoren en zijn vaak nauw verweven met industriële activiteiten. Hierdoor is een aangepaste Rondetafelmethodiek noodzakelijk om ook binnen deze sectoren en tussen diensten en industrie tot innovatie ecosystemen te komen.

- Focus op de economische ontwikkeling van speerpunt domeinen

De Vlaamse economie ondergaat een transitie van een groei-model en model van energie- en materiaalintensieve massaproductie- en massaconsumptie naar een kennisgedreven duurzaam economisch model met nieuwe groei-opportunities.

De succesclusters die in de jaren zestig van vorige eeuw vorm kregen in de textiel, automobiel, elektronica en chemie zijn in volle mutatie en verliezen aan gewicht zonder dat er genoeg nieuwe productie en diensten in de plaats komen die Vlaanderen een sterke competitieve positie geven en het welzijn van de bevolking ten goede komen. De aantrekkelijkheid van Vlaanderen als locatie om te investeren ligt niet alleen bij de ontwikkeling van competenties zoals kennis en ondernemerschap, maar ook in de capaciteit om die te combineren in omgevingen waarin sterke kennisgedreven economische clusters gedijen. Clusters kapitaliseren op kennisillovers en op open ondernemerschap om die externe inputs volop te gebruiken voor het creëren van nieuwe toegevoegde waardeketens. Om nieuwe clusters te stimuleren zijn sterke eco-innovatiesystemen nodig waarin alle competenties en beleidsinstrumenten goed gekoppeld worden. Voor economische transformatie is een horizontale beleidsafstemming nodig met alle betrokken beleidsdomeinen en administraties wat betreft infrastructuur (bedrijfsterreinen, nutsvoorzieningen), opleiding, regelgeving en aanbestedingen. Deze dynamiek dient in het kader van ViA specifiek gefocust te zijn op de afgebakende speerpunt domeinen.

We kunnen een wereldpositie verwerven op het vlak van kennis en economische activiteiten die gericht op zijn duurzame groei en **vergroening van de economie**. De basis ligt daarvoor in de Vlaamse sterktes in de energietechnologie, de materiaaltechnologie en de technologie voor Smart Grids. Ook binnen dit speerpuntdomein dient gebruik gemaakt te worden van een rondetafel opzet met als doel de volle ontplooiing van een strategie gericht op een open innovatie die moet leiden naar technologische oplossingen voor huidige en toekomstige maatschappelijke uitdagingen en economische competitiviteit.

Vlaanderen beschikt over een groot wetenschappelijk- en bedrijfspotentieel op het gebied van gezondheids- en welzijnszorg en medische technologieën. We kunnen **de witte economie** stimuleren door middel van een aangepast sectorbeleid volgens de rondetafelmethodiek, waarbij met alle betrokken actoren en sectoren samen gezeten wordt. Op deze manier kan dit potentieel gevaloriseerd worden en kan de witte economie als economische groeipeiler voor Vlaanderen ontwikkeld worden. Door middel van samenwerking, kennisdeling en gebruikersparticipatie kunnen we maximaal innovaties in de zorg stimuleren die zullen leiden tot zowel een maatschappelijke (verbetering en uitbreiding van de dienstverlening) als economische meerwaarde (de “witte economie” als groeipijler in internationaal perspectief). We zorgen hierbij voor een maximale afstemming en aansluiting bij de realisatie van het project **Medisch Centrum Vlaanderen** binnen het beleidsveld Welzijn.

Vlaanderen heeft enorme troeven als logistieke draaischijf. Onze unieke ligging en de opgebouwde ervaring en de knowhow bij de hier gevestigde logistieke spelers dragen daartoe bij. Om onze positie te versterken zullen we logistiek en Supply Chain Management uitbouwen tot een innovatief speerpuntdomein in Vlaanderen. Met **Slimme Logistiek** zet Vlaanderen in op meer toegevoegde waarde in de logistieke keten en een substantiële vermindering van de maatschappelijke en ecologische druk die van logistieke activiteiten uitgaat. Logistiek zal dan ook een belangrijke klemtoon vormen in het ruimtelijke economisch beleid. Om een effectief en efficiënt beleid te verwezenlijken is het nodig om – zoals het regeerakkoord bepaalt - de verschillende initiatieven betreffende logistiek op elkaar af te stemmen en te integreren tot een uniek platform. In het kader van het vernieuwend sectorbeleid zullen we op korte termijn een Strategische Raad samenroepen om dit proces op te starten.

3.5.2. Kennisdiffusie van innovatie en businessmodellen

Met het IWT ondersteunt de Vlaamse regering de ontwikkeling van (technologische) innovatieprojecten in Vlaanderen. Veel van deze (technologische) innovaties vinden echter slechts met enige vertraging, of in het slechtste geval nooit, hun weg naar de rest van de bedrijfswereld. Veel kmo's hebben immers niet de middelen om deze technologische innovaties van nabij op te volgen. Door deze ‘innovatieparadox’ missen we heel wat opportuniteiten om ons economische weefsel structureel te versterken en kennisinvesteringen van de overheid te valoriseren in economische meerwaarde, in het bijzonder door internationaal ondernemen.

In samenwerking met, en aansluitend op het beleid van de minister bevoegd voor innovatie en wetenschapsbeleid willen we daarom werk maken van een beleid dat een efficiënte verspreiding van kennis over innovaties naar een ruime doelgroep van ondernemingen stimuleert. Daarbij zullen we ons concentreren op twee sporen: enerzijds het stimuleren van platformwerking tussen alle betrokken actoren die aan welbepaalde innovatieve thema's een bijdrage leveren. Anderzijds zal onderzocht worden of specifieke steuninstrumenten ontwikkeld kunnen worden die deze kennisdiffusietrajecten ondersteunen.

In eerste instantie zullen er laagdrempelige **platformen** om de diffusie van innovatieve technologieën en businessmodellen te bevorderen opgezet worden rond volgende thema's:

- ICT in een bedrijfscontext;

- Design als motor voor innovatie en groei;
- Cleantech;
- Intellectuele eigendomsrechten in een kennisintensieve economie.

Zo is design een steeds belangrijker managementinstrument en kan een belangrijke motor vormen voor innovatie en groei. Met **Design Vlaanderen** wil het Agentschap Ondernemen dan ook bedrijven verder aanzetten om design in hun bedrijfscultuur en productieproces te integreren. Samenwerking met andere instellingen en initiatieven in het kader van economische en industriële toepassingen zullen we realiseren.

We onderzoeken ook op welke wijze het **Vlaams Centrum voor Kwaliteitszorg** in het kader van kennisdiffusie een rol moet opnemen. De werkingsfocus van het VCK is inmiddels immers verschoven naar innovatieve kwaliteitsconcepten waarbij kennisdiffusie een belangrijk element vormt.

Op basis van een evaluatie van de werking van deze platformen en hun sensibiliserende en kennisverspreidende effecten, zal vervolgens onderzocht worden of het zinvol is deze platformwerking uit te breiden naar andere thema's.

We onderzoeken de ontwikkeling van **nieuwe steuninstrumenten** om de kennisdiffusie te bevorderen. Vooreerst is er een specifieke nood aan een instrument om het traject voor bepaalde innovaties van laboschaal naar reële productie te brengen. De ondersteuning van bepaalde demoprojecten kan de marktacceptatie bij een aantal partijen immers sterk doen overtuigen.¹

Het huidige subsidie-instrumentarium (kmo-portefeuille, ecologiepremie,...) is goed geschikt voor de financiële ondersteuning van vrij duidelijk af te lijnen deelaspecten van de bedrijfsvoering. Op korte termijn bekijken we hoe we met de kmo-portefeuille de samenwerking rond kennisdiffusie tussen hoge scholen en kmo's verder kunnen stimuleren vanuit het Agentschap Ondernemen.

Meer complex wordt het wanneer bedrijven of verschillende bedrijven gezamenlijk (bv. in een try out relatie tussen technologievrager en aanbieder) wensen over te gaan tot een integrale verbetering van het bedrijfsproces door het uittesten van de mogelijkheden van implementatie van al beschikbare technologie uiteraard aangepast aan de specifieke bedrijfsnoodwendigheden, en dit voorafgaand aan een definitieve investering. Enkele voorbeelden:

- economische valorisatie van ontwikkelde technologie;
- economische toepassing van het cradle-to-cradle principe;
- uitwerking van een smart-grid toepassing;
- ontwikkeling van nieuwe economische diensten ter ondersteuning van eco-efficiëntie.

Een specifieke maatregel voor de ondersteuning van een (beperkt) aantal van dergelijke demonstratie/kennisdiffusie-investeringsprojecten zou kunnen worden uitgewerkt, bij wijze van pilootoefening.²

---

¹ Inspiratie kan gevonden worden in FUSE (First Use) programma van de Europese Commissie

² Inspiratie kan gevonden worden in de regeling 'InnovatiePrestatieContracten' (Nederland – SenterNovem)

4. EEN EFFICIËNTE EN EFFECTIEVE OVERHEID

Niet alleen op economisch vlak maar ook op bestuurlijk vlak is Vlaanderen aan een transformatie toe. Dit is van groot belang voor onze economie. Een goede dienstverlening met het sneller verlenen van de vergunningen staat centraal, samen met het efficiënt beheer van processen en procedures binnen de overheid.

4.1. Administratieve vereenvoudiging

De complexiteit van de omgeving is voor alle actoren (bedrijven, kennisinstellingen, overheid, middenveld) in de laatste decennia sterk toegenomen. De overheid heeft hieraan, in haar diverse vormen (gemeentelijk, regionaal, federaal, Europees,...) heel wat bijgedragen. Dit was een van redenen waarom we in het kader van Via de **Commissie voor een Efficiënte en Effectieve Overheid** in het leven hebben geroepen. Deze commissie heeft een rapport opgeleverd, waarvan de aanbevelingen grotendeels zijn overgenomen in het regeerakkoord. De algemene opvolging van deze aanbevelingen is in eerste instantie de bevoegdheid van de minister van Bestuurszaken.

Voor het beleidsdomein economie zullen we een duidelijke reductiedoelstelling formuleren. Het actieplan zal de basis zijn voor het beleid betreffende administratieve vereenvoudiging en moet het mogelijk maken om door middel van gerichte inspanningen effectieve en efficiënte vereenvoudigingen door te voeren.

Er zal onder meer gesaneerd worden in de verschillende aanspreekpunten en loketten waarbij bedrijven moeten aankloppen voor informatie of vergunningsaanvragen om hun bedrijfsactiviteiten te kunnen uitvoeren. Om de efficiëntie en effectiviteit van al deze actoren te verhogen, zal onderzocht worden hoe synergieën tussen de verschillende actoren op het veld bewerkstelligd kunnen worden om te komen tot een meer geïntegreerde en eenvoudigere benadering van de ondernemer. Het is dan ook duidelijk dat het noodzakelijk is om de complexiteit terug te schroeven en initiatieven te nemen gericht op:

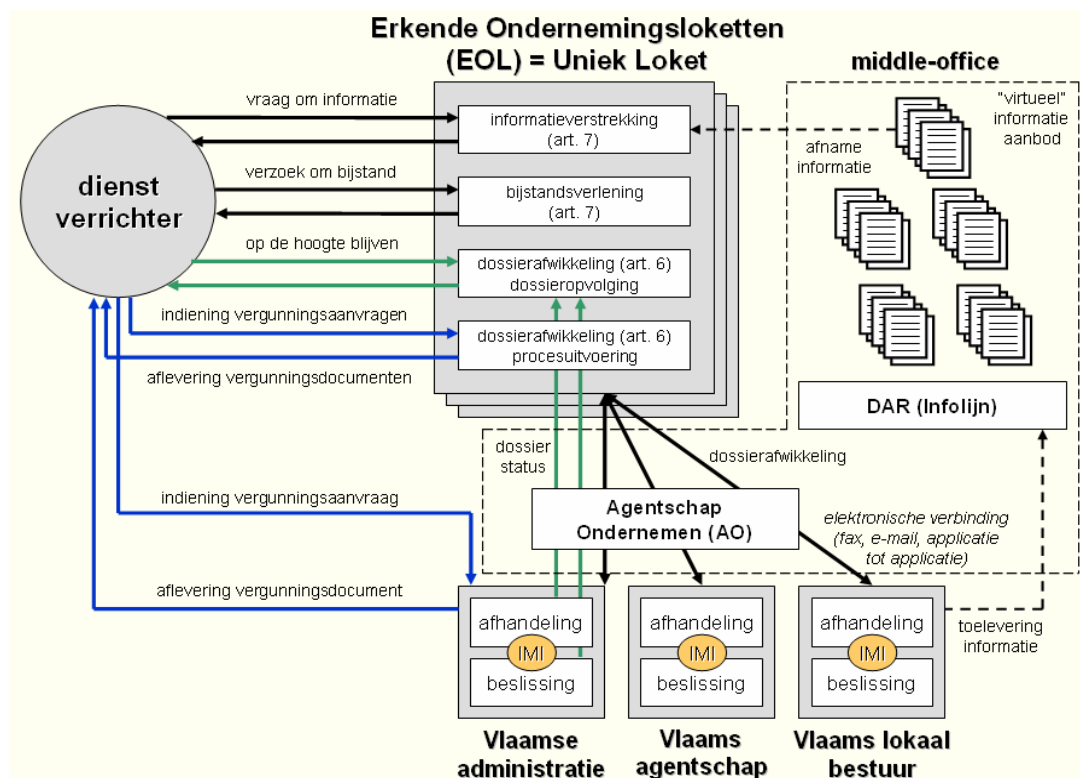
- de vereenvoudiging van structuren en instrumenten;
- de verbetering van de kwaliteit en transparantie van de regelgeving;
- de vermindering van administratieve lasten (intern en extern).

Een significante verlaging van de administratieve lasten voor de ondernemer zal in eerste instantie bewerkstelligd worden in het kader van de implementatie van de **Europese Dienstenrichtlijn** (EDRL). De EDRL stelt dat vanaf 1 januari 2010 voor dienstverleners uit de EU geen beperkingen meer mogen bestaan voor het bekomen van vergunningen en het zich vestigen in een andere EU-lidstaat. De verantwoordelijkheid voor de screening van de regelgeving die onder toepassing van de EDRL valt, ligt bij de bevoegde minister. Naast de screening van de regelgeving en de niet discriminatieverplichting legt de EDRL ook nog volgende verplichtingen op aan de lidstaten:

- er moet één loket worden voorzien waar de dienstverlener al zijn administratieve formaliteiten kan vervullen;
- de administratieve afhandeling om toegang te krijgen moet via elektronische weg kunnen gebeuren;
- de dienstverlener moet op één plaats alle relevante informatie kunnen verkrijgen;
- de procedures moeten zo transparant en eenvoudig mogelijk zijn en er wordt een plicht tot administratieve vereenvoudiging opgelegd;

- er moet een zo maximaal mogelijke administratieve samenwerking komen tussen de lidstaten wat de uitwisseling van informatie betreft.

We zullen er voor zorgen dat na de implementatie van de EDRL in Vlaanderen de ondernemer aan één loket terecht kan voor informatie over en afhandeling van al de administratieve verplichtingen die hij of zij moet vervullen. Deze eerstelijns- of front office-dienstverlening zal vanuit het Erkend Ondernemingsloket (EOL) worden ingevuld en zij zal hierbij ondersteuning krijgen door een “tweedelijns” of “middle office” dienstverleningsaanbod binnen de Vlaamse overheid, voor de complexere vormen van dienstverlening vanuit de Vlaamse overheid. Men kan immers niet verlangen dat een EOL de complexe Vlaamse vergunningsstelsels en inhoudelijke vereisten door en door kent. De hierbij voorgestelde figuur geeft aan hoe een **Uniek Loket** op het Vlaamse deelstaatniveau eruit zal zien.

Aangezien het eveneens de optie is om aan de Vlaamse ondernemers dezelfde faciliteiten aan te reiken als de buitenlandse dienstenbedrijven zullen de EOLs ook fungeren als **fijnmazig netwerk** voor het Agentschap Ondernemen als formeel aanspreekpunt voor overheidsverplichtingen. Daarnaast zullen ook de lokale besturen verder begeleid worden in de uitbouw van hun ondernemingsloketten voor een lokale informatieverstrekking aan bedrijven. Het spreekt zich dat dit zal moeten gebeuren met taakafspraken tussen alle betrokken actoren.

4.2. Beperken tot kerntaken

In de opdracht van het Agentschap Ondernemen is duidelijk gesteld dat het Agentschap in de eerste plaats als **regisseur** optreedt en daarnaast als actor in complementariteit met het bedrijfsorganisaties. Dit wil zeggen dat het Agentschap geen taken meer uitvoert of opneemt die door private spelers als **actor** in een economische context worden verricht.

Dit principe zullen we nader uitwerken om er voor te zorgen dat de verschillende soorten activiteiten ten behoeve van ondernemerschap en ondernemingen op een adequate wijze worden ingevuld. Het voorstel is dit te bekijken vanuit het soort activiteit dat ontwikkeld wordt. Er wordt voorgesteld een onderscheid te maken tussen zes activiteiten: sensibiliseren, informeren, adviseren, begeleiden, financieel steunen en netwerking.

Naar inhoud toe is het logisch dat een overheidsagentschap in principe enkel deze materies beheerst waar de overheid zelf een belangrijke rol speelt. Dit houdt in dat het agentschap kennis ontwikkelt over overheidswetgeving, regulering, normen, subsidies en andere vormen van overheidsondersteuning. Advies en begeleiding in verband met aspecten van contractuele aard tussen marktpartijen is ten volle het domein van de private sector zelf. Hoe dan ook moet ervoor gezorgd worden dat de door de overheid aangeboden diensten niet marktverstoring zijn, meer nog faciliterend zijn voor de ontwikkeling van deze dienstensector.

Het meest delicate aspect in dit gebeuren is de adviesverstrekking aan bedrijven. Vanuit een kmo gezien, zijn er vele mogelijkheden om extern advies in te winnen:

- 1) beroep doen op een vertrouwenspersoon: familielid, bankier, boekhouder, revisor, ...
- 2) beroep op een beroepsorganisatie;
- 3) gebruik maken van de kmo-portefeuille;
- 4) gebruik maken van het aanbod van de Vlaamse overheid: RIS-adviseur, AO-accountmanager, FIT-vertegenwoordiger in de provincie.

Het is aangewezen om alvast de door de Vlaamse overheid gesubsidieerde diensten efficiënter en effectiever in te zetten, en dit in complementariteit met de aangeboden diensten van de bedrijfsorganisaties. Een **afsprakenprotocol** tussen alle betrokken partijen, inclusief de lokale besturen in deze zal hierin duidelijkheid brengen.

Een bijzonder aandachtspunt hierbij is **de afstemming van het optreden de agentschappen naar de ondernemers op provinciaal vlak**. Om innovatie dicht bij de dagelijkse realiteit van de kmo's te brengen, worden door het IWT vijf provinciale Innovatiecentra gesubsidieerd. Deze Innovatiecentra bieden ondersteunende diensten om innovatie te faciliteren, in het bijzonder innovatie-audits, doorverwijzen naar kennispartners en het organiseren van informatiesessies. De Innovatiecentra zijn momenteel gehuisvest in het Agentschap Ondernemen, net als overigens de FIT-accountmanagers in de provincies.

Naar aanleiding van de evaluatie en eventuele verlenging van de Innovatiecentra in 2010, zal de huisvesting van de Innovatiecentra in het Agentschap Ondernemen opnieuw moeten bekeken worden. Beoordelingscriteria hiervoor kunnen zijn:

- eenduidig aanspreekpunt voor de ondernemer;
- benutten van efficiëntie en schaalvoordelen;
- optimale en passende inzet van competenties.

Het spreekt voor zich dat de discussie hierover samen met de minister bevoegd voor innovatie en wetenschapsbeleid in overleg tussen alle betrokken partijen zal moeten gevoerd worden.

4.3. Samenwerking op alle niveau's

In het regeerakkoord stellen we dat het Vlaamse bestuursniveau initiatieven zal nemen om de werking van het lokale en provinciale bestuursniveau kwalitatief te verbeteren. Op het vlak van economie zullen we dan ook sterk inzetten op een partnerschap tussen Vlaanderen, de provincies en de lokale besturen om hen te sensibiliseren om een nog ondernemingsvriendelijker beleid te voeren.

Daarnaast willen we met Vlaanderen eveneens een actieve aanwezigheidspolitiek voeren in Europees en internationaal verband en maximaal gebruik maken van de mogelijkheden die dit biedt om de Vlaamse economie te stimuleren.

4.3.1. Ondernemingsvriendelijke lokale besturen

Overleg, samenwerking en kennisdeling tussen lokale besturen, ondernemerswereld en de Vlaamse overheid is van cruciaal belang om een efficiënt en ondernemingsvriendelijk beleid mogelijk te maken. Om dit alles te bevorderen zet het Agentschap Ondernemen sterk in op een actief beleid rond 'Ondernemingsvriendelijke Gemeenten' en zal in dit kader in eerste instantie een overlegplatform en een kenniscentrum opgericht. Aan de hand van projectoproepen gericht op gemeenten en bedrijfsorganisaties en onderzoek zal het Agentschap Ondernemen innovatie in dit domein stimuleren. We hebben hierbij specifieke aandacht voor de rol die steden en centrumsteden kunnen spelen als economische motor.

4.3.2. Provincies

Niet alleen de gemeenten en steden zijn belangrijke partners om een ondernemingsvriendelijker beleid te voeren, maar ook de provincies kunnen hierin een cruciale rol spelen. De belangrijkste partners daarbij zijn de provinciale ontwikkelingsmaatschappijen, die te beschouwen zijn als kleine maar performante uitvoeringsorganisaties binnen het beleidsdomein Economie op provinciaal niveau. Naast de uitvoering van het provinciaal economisch beleid wensen we de POM's in te schakelen voor gebiedsgerichte initiatieven op vlak van ruimtelijke economie en streekontwikkeling. Via de interdepartementale stuurgroep POM streven we naar een langetermijnrelatie die de doelmatigheid en de specificiteit van het inzetten van de PMO's moet ten goede komen. Pionierswerk op vlak van bedrijventerreinmanagement, economische revalorisaties van verouderde terreinen en brownfields en het activeren van onbenutte percelen willen we maximaal benutten. Bijkomend wordt onderzocht in hoeverre POM's kunnen worden ingeschakeld in het mee opvolgen van ruimtelijke of gebiedsgerichte planningsprocessen in het verlengde van de taken of mogelijkheden van het Agentschap Ondernemen.

4.3.3. Resoc's

Ter ondersteuning van de vernieuwing van het economisch weefsel in brede zin is het zeer belangrijk om snel nieuwe evoluties, opportuniteiten of mogelijke knelpunten te detecteren. Dit soort informatie moet deels van onder uit ingewonnen worden. De Resoc's, als platform van besturen en actoren, nemen deze rol waar. We kiezen er bijgevolg voor om tweejaarlijks in dialoog te gaan met dit forum en verwachten dat alle in de Resoc vertegenwoordigde partners, in het bijzonder ook de provincies, zich engageren om dergelijke nieuwe evoluties of signalen mee te vertalen in realiseerbare projecten.

4.3.4. Het federale bestuursniveau

Ook in het kader van het economisch beleid moeten we vaststellen dat er zich hoe dan ook een afstemming met het federale niveau opdringt. In het kader van informatieverschaffing aan ondernemingen onderneemt het federale ministerie af en toe initiatieven die sterke raakvlakken vertonen met Vlaamse bevoegdheden (cfr. overnameproblematiek, open innovatie, ICT). Ook op het vlak van studie- en beleidsonderbouw kunnen we niet anders dan vaststellen dat nog heel wat competenties aanwezig zijn op het federale niveau. (bvb. Centrale Raad Bedrijfsleven, Studiedienst Nationale Bank, kmo-cel van Mineco, Kefik). Een betere benutting van deze competenties vanuit Vlaams perspectief is zeker aangewezen. Een ander domein is de financiering van ondernemingen. Initiatieven als het Participatiefonds zijn zeer belangrijk voor de ondernemingen. Ze moeten dan ook deel uitmaken van een integrale aanpak.

4.3.5. Europese unie

Vlaanderen zal op Europees en internationaal niveau een actieve aanwezigheidspolitiek voeren, in de eerste plaats tijdens de bijeenkomsten van de Raad Concurrentievermogen wanneer Vlaanderen het Belgische woordvoederschap heeft. We zullen proactief inspelen op de Europese beleidsagenda en ten volle onze rol vervullen in het kader van het Belgische EU-Voorzitterschap in de tweede helft van 2010.

Tegelijkertijd zal Vlaanderen maximaal gebruik maken van de mogelijkheden die Europa biedt om de Vlaamse economie te stimuleren. Daartoe zullen we in de eerste plaats inzetten op de verschillende mogelijkheden die het Europees Fonds voor Regionale Ontwikkeling (EFRO) biedt en het Enterprise Europe Network. Maar ook het kader voor de staatssteun zal nauwgezet opgevolgd worden.

- EU-Raad Concurrentievermogen

Omwille van het Belgische EU-Voorzitterschap in de tweede helft van 2010 is beslist om gedurende het trio-voorzitterschap van Spanje, België en Hongarije de Belgische vertegenwoordiging in de Raad Concurrentievermogen, Industrie, Interne Markt niet te wijzigen. Dit betekent concreet dat het Waalse Gewest België zal vertegenwoordigen in de Raadsformatie Industrie van begin 2010 tot midden 2011.

Aangezien eerder overeengekomen werd dat het Waalse Gewest België vertegenwoordigt tijdens de tweede helft van 2009, zal een eerstvolgende Vlaamse aanwezigheid in de Raad Industrie zich pas voordoen vanaf de tweede helft 2011 onder het Poolse Voorzitterschap. Er is afgesproken dat de eerste wissel van de Belgische vertegenwoordiging na het trio-voorzitterschap voor één jaar geldt (i.e. twee Voorzitterschappen) wat betekent dat Vlaanderen ook tijdens de eerste helft van 2012 (onder Deens Voorzitterschap) België zal vertegenwoordigen op de Raad Industrie.

- Proactief inspelen op de Europese beleidsagenda

De Raadsformaties Industrie en Interne Markt behandelen grosso modo volgende thema's: interne marktbeleid, betere regelgevingsagenda, mededingingsbeleid (cf. infra, Europees kader voor de Staatssteun), industriebeleid, innovatiebeleid en kmo-beleid. Vooral de laatste vier beleidstakken worden door Vlaanderen van nabij opgevolgd. In 2010 wordt de strategische basis voor twee van de beleidstakken vernieuwd. Vooral in 2010 moet dan ook actief worden ingespeeld op de Europese beleidsagenda. Zo zijn er vroege interacties in het beleidsproces vereist, bijvoorbeeld op het niveau van de Raadswerkgroepen of deelname van Vlaamse experts in allerlei expertgroepen.

Belangrijker nog is dat een adequate koppeling met het Europese beleidsniveau kan bijdragen tot de verwezenlijking van de VIA-doelstellingen. Maar ook omgekeerd impliceren de VIA-doelstellingen

om van Vlaanderen een Europese topregio te maken dat we ons een leiderspositie aanmeten. Vlaanderen, als Europese topregio in wording, moet alle kansen aangrijpen om internationaal beleid te koppelen aan intern beleid en vice versa. Mogelijke koppelingen zijn immers legio. In het bijzonder betreffende innovatiebeleid, maar ook op het gebied van industriebeleid en kmo-beleid, moet Vlaanderen de ambitie koesteren om het Europese beleid mee vorm te geven eerder dan het te ondergaan.

Het jaar 2010 biedt daartoe verschillende belangrijke en uitgelezen kansen. In eerste instantie is er de lancering van een **nieuw Europees innovatiebeleid**. Op voorzet van de Commissie zal de Raad in 2010 de doelstellingen, prioriteiten en instrumenten voor de komende jaren verankeren. De discussie over het nieuwe beleid draait momenteel op volle toeren. Vlaanderen zal via de Belgische coördinatiemechanismen actief deelnemen aan de discussie over het toekomstige Europese innovatiebeleid. Ook bij de uitvoering van de EU-politiek tijdens de verdere Vlaamse legislatuur zullen we op proactieve wijze dit beleid trachten te beïnvloeden.

Een tweede opportuniteit biedt de **kadermededeling over het concurrentievermogen van de Europese industrie**. De Commissie zal in deze richtinggevende mededeling voortbouwen op het industriebeleid dat in 2005 werd ontwikkeld. Ze zal hierbij rekening houden met de huidige economische trends, inclusief de economische crisis. Toegang tot kapitaal, de transformatie naar een lagekoolstofeconomie en de grootschalige ontplooiing van schone technologieën vormen enkele van de elementen die in de nieuwe kadermededeling een plaats zullen vinden. Net zoals bij het innovatiebeleid, zal deze mededeling verdere uitvoering krijgen in de komende jaren. Ook hier zullen we trachten op proactieve manier het Europese beleid mee vorm te geven door aansluiting te realiseren met de geplande Staten Generaal van de Industrie.

Zowel het industriebeleid als het innovatiebeleid schrijven zich in de bredere EU-beleidsagenda in van de **Lissabonstrategie** voor Groei en Jobs. Ook de Lissabonstrategie is in 2010 toe aan een herziening. Zowel de inhoud als de governance van de strategie worden aan een evaluatie onderworpen. Via de mededeling van 29 mei 2009 heeft de Vlaamse Regering akte genomen van een eerste aanzet tot een visie over dit thema. In de aanloop naar de Europese Raad van maart 2010 is het van belang dat we deze visie in alle betrokken Raadsformaties verdedigen, hierbij inbegrepen de Raad Concurrentievermogen.

- Het Belgische EU-Voorzitterschap

Welke dossiers precies aan bod zullen komen onder het Belgische Voorzitterschap hangt in grote mate af van de evoluties op EU-niveau. Vertragingen bij het uitbrengen van beleidsvoorstellen zijn hierbij niet ongewoon zodat het steeds moeilijk inschatten is of een dossier nu wel dan niet op het bord van het Belgische EU-Voorzitterschap zal belanden. Quasi zeker lijken de opvolging van de mededeling van 2008 over clusters en de evaluatie van de **Small Business Act**, het kmo-initiatief dat de Commissie eveneens in 2008 lanceerde. Het nieuwe innovatiebeleid is voorzien onder Spaanse EU-Voorzitterschap (begin 2010) maar kan, mits vertraging bij de publicatie, op de agenda van het Belgische Voorzitterschap terechtkomen. Andere dossiers die zich op de radar bevinden zijn de kadermededeling over het concurrentievermogen van de Europese industrie, de tussentijdse evaluatie van het Kaderprogramma voor Concurrentievermogen en Innovatie, e-skills, opvolging van de mededeling van 2008 over het Grondstoffeninitiatief (toegang tot grondstoffen), het Gemeenschapsoctrooi en de opvolging van de implementatie van de Europese Dienstenrichtlijn.

- Het Europees Kader voor Staatssteun

Het decreet betreffende het economisch ondersteuningsbeleid van 31 januari 2003 is geconcipieerd als kaderdecreet dat maximaal is afgestemd op de geldende Europese staatssteunregels. Het Europese kader is sindsdien echter op verschillende punten gewijzigd, zodat een update van het decreet

noodzakelijk wordt. Deze bijsturing past in het kader van de administratieve lastenverlaging en vereenvoudiging en verhoogt de transparantie van de regelgeving. Bovendien wordt op deze manier een maximale ondersteuning van ondernemerschap en ondernemen mogelijk.

Juridisch gezien is dit probleem opgevangen aangezien wordt verwezen naar de relevante Europese regelgeving met inbegrip van “alle latere wijzigingen”. De tekst van het decreet vermeldt echter vaak nog de oude grenzen, terwijl die dus eigenlijk al vervangen zijn door andere grenzen. Dat is niet alleen verwarrend maar beperkt bovendien ook in een aantal gevallen de optie voor de Vlaamse overheid om gebruik te maken van alle mogelijkheden die het Europese kader theoretisch biedt. Hieraan zal geredigeerd worden.

- EFRO – doelstelling 2 Regionaal Concurrentievermogen en Werkgelegenheid

Vlaanderen verkreeg, in het kader van doelstelling 2 “Regionaal concurrentievermogen en werkgelegenheid” van het Europees Cohesiebeleid 2007 – 2013, een bedrag van 201 miljoen € uit het Europees Fonds voor Regionale Ontwikkeling (EFRO), voor de ondersteuning van projecten. Dit gebeurt in het kader van een operationeel (meerjaren)programma dat van toepassing is in geheel Vlaanderen en wordt uitgevoerd in nauw overleg met de Europese Commissie, de Provincies en de lokale besturen. De beschikbare middelen werden gelijkmatig gespreid over 4 prioriteiten:

1. stimuleren van kenniseconomie en innovatie;
2. bevorderen van het ondernemerschap;
3. verbeteren van de ruimtelijk - economische omgevingsfactoren;
4. bevorderen van de stedelijke ontwikkeling.

Het programma ging van start in 2008 en kent een hoge benuttingsgraad. Tot nog toe werden 175 projecten goedgekeurd. Binnen de prioriteiten 1 en 2 gebeurde dit via projectoproepen rond kennisdiffusie, cleantech, ICT-stimulering bij kmo's, innovatie van de plattelandseconomie, ondernemerschap (algemeen) en preventief bedrijfsbeleid.

Binnen prioriteit 3 betrof het de uitrusting van bedrijventerreinen, logistieke infrastructuur, opleidingsinfrastructuur en sociale economieprojecten. Binnen prioriteit 4 werden geïntegreerde stedelijke projecten goedgekeurd in centrumsteden en het Vlaams stedelijk gebied rond Brussel, samen met kleinschalige projecten op buurt – en wijkniveau in Antwerpen en Gent.

Wat de verdere uitvoering van het programma betreft, zullen de projectoproepen in het kader van de beide eerste prioriteiten prioritair gericht blijven op de ondersteuning van specifieke thema's welke maximaal bijdragen tot open ondernemerschap en innovatiegerichtheid, aansluitend bij de beleidskeuzes voor deze nieuwe regeerperiode in het bijzonder de transformatie van het economische weefsel en de focus op speerpunt domeinen. Tevens zal, net zoals voor de prioriteiten 3 en 4, de bijdrage tot een duurzame economische ontwikkeling en vergroening van de economie, een essentieel element uitmaken bij de beoordeling en selectie van projecten. Op het niveau van het managementscomité van EFRO moet het duidelijk zijn dat voor projecten die bij de beleidskeuzes aansluiten en die goedgekeurd worden, door de betrokken bevoegde ministers tijdig de nodige middelen voor cofinanciering moeten worden beschikbaar gesteld.

Ten einde output en effecten van het programma te maximaliseren, zullen daarnaast acties worden opgezet om de synergie, samenwerking en netwerking tussen aanverwante projecten te bevorderen. Dit zal o.m. gebeuren in het kader van het Vlaams Ondernemerschapsbevorderend Netwerk (VON) en het Vlaams Innovatienetwerk (VIN).

- EFRO - Doelstelling 3: “Europese Territoriale Samenwerking” of Interreg IV programma’s

De Interreg programma’s stimuleren en faciliteren de samenwerking rond aangelegenheden van strategisch belang of rond gemeenschappelijke problemen die een gerichte en geïntegreerde aanpak vereisen die de nationale grenzen overstijgt. Voor de periode 2007-2013 ligt de nadruk hierbij onder meer op:

- het aanmoedigen van innovaties in ondernemingen, het stimuleren van het ondernemerschap en de groei van de kenniseconomie;
- de aantrekkelijkheid en de toegankelijkheid van lidstaten, regio’s en steden te vergroten door de vervoers- en communicatie-infrastructuur te verbeteren;
- de bescherming van het milieu en het gezamenlijk beheer van natuurlijke en technologische risico’s.

Concreet spelen kenniseconomie, innovatie en een verduurzaming van onze economie en maatschappij de hoofdrol. De Interreg programma’s en projecten ondersteunen in belangrijke mate de prioriteiten uit deze beleidsnota wat betreft meer en beter ondernemerschap, een groene economie en een kennisintensieve economie. Gedurende deze legislatuur zullen de programma’s binnen hun budgettaire limieten oproepen blijven organiseren voor de indiening van nieuwe projecten. In de eerste plaats zijn het echter vooral overheden, intermediaire bedrijfsorganisaties en NGO’s die vanuit administratief en organisatorisch standpunt projecten indienen en uitvoeren. Ondernemingen en burgers vervullen hetzij een actieve rol bij de uitvoering van projectactiviteiten, hetzij een meer passieve rol als doelpubliek van projectactiviteiten.

- Ambities van Vlaanderen met betrekking tot Interreg IV

Samenwerking is en blijft de sleutel tot het creëren van een cultuur van open innovatie die onze ambities moet helpen verwezenlijken. De Interreg IV programma’s zijn een belangrijk instrument wat het faciliteren van open samenwerkingsverbanden tussen overheden, ondernemingen en burgers betreft op het vlak van de hoger genoemde thema’s.

Via het Agentschap Ondernemen willen we deze cultuur van open innovatie uitdragen in Vlaanderen en de participatie van Vlaamse organisaties aan deze programma’s maximaliseren. In de monitoring en selectiecomités van de verscheidene programma’s zal erover gewaakt worden dat de beleidsprioriteiten van de Vlaamse Regering aan bod komen in lopende en toekomstige projectoproepen.

- De toekomst van het EFRO (Doelstelling 2 en Doelstelling 3)

Op de diverse beleidsniveaus (Europees, nationaal, regionaal) is al gestart met de voorbereiding van het toekomstig Cohesiebeleid na 2013. Dit debat wordt onder meer gevoerd op basis van het **Groenboek Territoriale Cohesie** en het verslag **Regio’s 2020** dat een eerste toekomstanalyse biedt van de potentiële regionale impact van de vier grootste uitdagingen waarvoor de EU zich geplaatst ziet: globalisering, klimaatverandering, demografische tendensen en energievoorziening. Deze discussie maakt een wezenlijk onderdeel uit van het ruimere debat over de toekomstige prioriteiten en financiële middelen voor de EU.

Voor EFRO lijkt het erop dat, de component “Europese territoriale samenwerking” in belang zal toenemen. In meer welvarende delen van de Unie zoals Vlaanderen, zal dit vermoedelijk ten koste gaan van steunprogramma’s die acties ondersteunen die zich uitsluitend binnen de eigen geografische en bestuurlijke grenzen afspelen. Vlaanderen moet zich vanaf nu voorbereiden op dit gegeven. Het echte politieke en bestuurlijke debat over al deze aangelegenheden dient echter nog grondig gevoerd te worden. Er zal gewaakt worden over een verdere maximale deelname van Vlaanderen aan toekomstige

Europese Structuurfondsen programma's en over de opname van thema's in deze programma's die voor Vlaanderen prioritair zijn.

- Enterprise Europe Network

Enterprise Europe Vlaanderen behoort tot een netwerk van meer dan 600 partnerorganisaties in de EU, met 4.000 ervaren medewerkers. Dankzij dit netwerk vinden bedrijven op een efficiënte manier betrouwbare informatie over de Europese wetgeving en de regelgeving in andere lidstaten. Daarnaast biedt dit netwerk eveneens de mogelijkheid om contacten te leggen met bedrijven uit andere landen die op zoek zijn naar samenwerking op economisch of technologisch vlak. Het Agentschap Ondernemen zal – in samenwerking met het IWT – Enterprise Europe Vlaanderen verder uitbouwen om bedrijven te ondersteunen die hun internationale horizon willen verruimen en zich willen profileren op de Europese markt.

4.3.6. Internationaal

Vlaanderen heeft een open economie. Daarom hecht de Vlaamse Regering bijzonder belang aan de opvolging van de internationale verdragen op het gebied van internationale handel en investeringen. De Vlaamse regering hecht het grootste belang aan een snelle en succesvolle uitkomst van de **vrijhandelsonderhandelingen** (Doha ronde) binnen het multilaterale kader van de WTO (World Trade Organisation). Enkel via dit kader kan men komen tot een transparant en rechtvaardig internationaal vrijhandelsregime, dat gestoeld is op wederkerige afspraken die, op specifieke uitzonderingen voor bepaalde categorieën na, in hun geheel bindend zijn voor de 153 leden van de WTO. De Vlaamse overheid volgt de ontwikkeling van nieuwe overeenkomsten en de regelgevende functie van de WTO door actieve deelname aan het federale EU-handelsoverleg en door voortgangscotrole van de coördinaties met de EU-Lidstaten in het zogenaamde Comité van het Artikel 133. Tijdens de tweejaarlijkse Ministeriële Conferenties van de WTO, wordt voorzien in een Vlaamse vertegenwoordiging binnen de Belgische delegatie. Een Vertegenwoordiger van de Vlaamse Regering, die als verbindingsagent van de Vlaamse overheid bij de WTO optreedt, staat in voor de dagelijkse opvolging van de lopende onderhandelingsronde.

Ook in het kader van de **Organisatie voor Economische Samenwerking en Ontwikkeling** (OESO) wil de Vlaamse overheid ten volle zijn vertegenwoordigers laten meewerken binnen de Belgische delegatie voor de thema's waarvoor ze bevoegd is zoals economie en internationale handel; landbouw en voeding; technologie, wetenschap en industrie. De OESO is een forum waar de vertegenwoordigers van de regeringen van dertig geïndustrialiseerde democratieën overleggen en proberen hun beleid op economisch en sociaal gebied op elkaar af te stemmen. De OESO-taken worden gerealiseerd door 25 comités die werkgroepen oprichten. Momenteel bestaan er in ongeveer 200 werkgroepen, comités en expertgroepen. De mandaten in deze werkgroepen, comités en expertgroepen worden periodiek vernieuwd. Jaarlijks nemen er zo een 40.000 ambtenaren van de lidstaten deel aan vergaderingen in de comités en werkgroepen. Ook vanuit Vlaanderen wordt een significante inbreng geleverd aan een aantal geselecteerde comités en werkgroepen. Die activiteiten monden enerzijds uit in aanbevelingen en gedragscodes die gericht worden naar de beleidsmakers van de lidstaten - de zogenaamde soft law. Die aanbevelingen en codes zijn niet bindend, maar oefenen een morele druk op hen uit. Anderzijds kunnen deze onderzoeken ook leiden tot het opstellen van bindende verdragen, zoals de OESO-Conventionie rond de strijd tegen corruptie.

Kris PEETERS

minister-president van de Vlaamse Regering,
Vlaams minister van Economie, Buitenlands Beleid,
Landbouw en Plattelandsbeleid

REGELGEVING AGENDA S

BELEIDSNOTA 2009-2014 “ECONOMIE” VAN VLAAMS MINISTER “KRIS PEETERS”

Titel van het initiatief*	Betrokken regelgeving	Eventuele wettelijke deadline	Korte samenvatting van beleidsdoelstellingen	Te doorlopen fases en hun timing	Vereenvoudiging?	RIA?	Contactpersoon
Horizontaal Decreet Europese dienst Richtlijn		28/12/09	Implementatie van de Europese Dienst Richtlijn in Vlaanderen		ja	ja	Bernard De Potter
Decreet betreffende het economisch ondersteuningsbeleid	decreet betreffende het economisch ondersteuningsbeleid 31/01/2003		Aanpassen van het decreet betreffende economisch ondersteuningsbeleid aan het vernieuwde Europese kader		ja	ja	Tim Ampe
Decreet bedrijfshuisvesting			Het decreet zorgt voor het samenbrengen en structureren van de bestaande decretale grondslagen uit het decreet Ondersteuningsbeleid van 2003 en het programmadecreet van 2003 ter begeleiding van de begroting 2004 en dit voor onder meer de financiële ondersteuningsmaatregelen noodzakelijk te beperken tot		ja	ja	Koen Vermoesen

BVR voor subsidies in het kader van design											nee	Ja	Johan Valcke
Decreet winwinlening											ja	Ja	Danny Goetschalckx
BVR decreet winwinlening											ja	Ja	Danny Goetschalckx
BVR waarborgregeling m.b.t. overbruggings-financiering											Ja	Neen	Daphne Van Lancker

* in functie van de uitvoering van de mogelijke opties m.b.t. het economisch ondersteuningsbeleid zal deze regelgevingsagenda verder dienen aangevuld te worden

Toelichting per kolom:

1. Geef de titel van het initiatief.
2. Geef aan welke bestaande regelgeving "betrokken" is bij het regelgevingsinitiatief, bijvoorbeeld te wijzigen en/of ter uitvoering ervan. Dit kan ook Europese regelgeving zijn.
3. Indien het regelgevings- of beleidsinitiatief juridisch gezien binnen een bepaalde periode moet uitgevoerd worden (bijvoorbeeld de omzetting van een Europese richtlijn), geef dit dan duidelijk aan.
4. Vat de beleidsdoelstellingen of de beoogde effecten van het beleidsinitiatief kort samen, zoals beschreven in de beleidsnota.

5. Beschrijf kort de te doorlopen fases en hun timing (bv. geplande agenderingen op de ministerraad).
6. Geef aan of het initiatief een vereenvoudiging betekent.
7. Geef aan of een RIA voor dit beleidsinitiatief wordt opgesteld. Indien dit niet het geval is, geef dan aan waarom niet (uitzonderingsgronden).

LIJST VAN AFKORTINGEN

AAF: Ark Angel Fund
AO: Agentschap Ondernemen
ARK: Activering van RisicoKapitaal
BAN Vlaanderen: Business Angels Netwerk Vlaanderen
BBP: Bruto Binnenlands Product
BRIC: BRIC-landen = Brazilië, Rusland, India en China
BVR: Besluit Vlaamse regering
CIS: Commissie Internationale Samenwerking
DAR: Diensten voor het Algemeen Regeringsbeleid
EDRL: Europese Dienstenrichtlijn
EFRO: Europees Fonds voor Regionale Ontwikkeling
EOL: Erkend Ondernemingsloket / Uniek loket
EPO: European Patent Office
EU: Europese Unie
FIT: Flanders Investment and Trade
FUSE: First Use
Gimv: Gewestelijke Innovatiemaatschappij Vlaanderen
ICT: Informatie- en Communicatietechnologie
IMI: Internal Market Information System
INTERREG: Samenwerking tussen regio's
IWT: Instituut voor aanmoediging van innovatie door Wetenschap en Technologie
KEFIK: Kenniscentrum voor Financiering van KMO
KKP: Koopkrachtpariteit
KMO: Kleine en Middelgrote Ondernemingen
LRM: Limburgse Reconversie maatschappij
MINECO: FOD Economie, KMO, Middenstand en Energie
MVO: Maatschappelijk Verantwoord Ondernemen
NGO: Niet-gouvernementele Organisatie
NBB: Nationale Bank van België
NWWZ: niet-werkende werkzoekenden
OESO: Organisatie voor Economische Samenwerking en Ontwikkeling

OVAM: Openbare Vlaamse Afvalmaatschappij

PMV: Participatiemaatschappij Vlaanderen
POM: Provinciale Ontwikkelingsmaatschappij
PPS: Publiek-Private samenwerking
RIA: Reguleringsimpactanalyse
RIS-adviseur: Sub-regionale Innovatie adviseur
RSV: Ruimtelijk Structuurplan Vlaanderen
RSVZ: Rijksinstituut voor de Sociale Verzekeringen der Zelfstandigen
SERV: Sociaal-Economische Raad van Vlaanderen
SEVESO: Europese Richtlijn over risico's van industriële ongevallen
SIF: Sociaal ImpulsFonds
SIFO: Sociaal Investeringsfonds
STOIO: Steunpunt Ondernemen en Internationaal Ondernemen
SVR: Studiedienst Vlaamse Regering
TOA: Technologie, Organisatie en Arbeid
VCK: Vlaams Centrum voor Kwaliteitszorg
VDAB: Vlaamse Dienst voor Arbeidsbemiddeling en Beroepsopleiding
VESOC: Vlaams Economisch Sociaal Overlegcomité
VIA: Vlaanderen in Actie
VIN: Vlaams Innovatienetwerk
VINNOF: Vlaams Innovatiefonds
VLAJO: Vlaamse Jonge Ondernemingen
VON: Vlaams Ondernemerschapsbevorderend netwerk
VRIND: Vlaamse Regionale Indicatoren (publicatie)
VTE: Voltijds Equivalent
WSE: Werk en Sociale Economie
WTO: World Trade Organisation